MYNEGAI

	Tudalen
Rhagymadrodd Eglurhaol	2 - 5
Datganiad Cyfrifoldebau	6
Datganiad Rheolaeth Fewnol	7-16
Datganiad o'r Polisïau Cyfrifo	17 – 20
Cyfrif Incwm a Gwariant	21
Datganiad o’r Symudiad ar Gronfa’r Cyngor	22
Datganiad o’r Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddedig	23
Y Fantolen	24
Datganiad Llif Arian	25
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol Craidd	26 – 52
Cyfrif Refeniw Tai a’r Nodiadau	54 – 56
Y Gronfa Degwm	57
Cronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan	58
Cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd	59 – 60
Nodiadau ar Gyfrifon y Gronfa Bensiwn	61 – 67
Adroddiad yr Archwilwyr - Cyngor Gwynedd	68 – 69
Atodiad A - Dadansoddiad Cyfrif Incwm a Gwariant	70 - 72

RHAGYMADRODD EGLURHAOL

Rhagarweiniad

Ymddengys cyfrifon Cyngor Gwynedd am 2006/07 ar dudalennau 21 i 72. Maent yn cynnwys:-

- **Cyfrif Incwm a Gwariant** - Hwn yw prif gyfrif refeniw y Cyngor, sy'n dangos yr incwm a'r gwariant ar yr holl wasanaethau ynghyd â manylion ynglŷn â sut y cyllidwyd y gwasanaethau hynny.

- **Datganiad o'r symudiad ar y Gronfa Gyffredinol** - Mae hwn yn rhoi cysoniad rhwng y Cyfrif Incwm a Gwariant a'r trafodion cyfrifo sy'n ofynnol drwy statud.

- **Datganiad Cyfanswm Enillion a Cholledion cydnabyddiedig** - Mae hwn yn galluogi Awdurdodau i adnabod enillion a cholledion ar y fantolen nad ydynt wedi eu debydu neu gredydu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

- **Y Fantolen** - sy'n gosod allan sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2007.

- **Y Datganiad Llif Arian** - Mae'r datganiad yma'n crynhoi llif yr arian i mewn ac allan o'r Cyngor yn ystod 2006/07 at ddibenion refeniw a chyfalaf.

- **Cyfrif Refeniw Tai** - Mae'r cyfrif yma'n manylu ar yr incwm a gwariant ar wasanaeth tai'r Cyngor.

- **Cyfrifon Cronfa'r Degwm a Chronfa Ymddiriedolaeth FMG Morgan.**

- **Cyfrifon a Mantolen Cronfa Bensiwn Gwynedd**.

Cefnogir y cyfrifon hyn gan y Datganiad o'r Polisïau Cyfrifo, sy'n dilyn y Rhagymadrodd yma, ac amrywiol nodiadau i'r cyfrifon.

Oherwydd newidiadau sylweddol yng ngofynion y Datganiad Ymarfer Argymelledig ar gyfer 2006/07, mae'n dilyn fod y sefyllfa cyfatebol ar gyfer 2005/06 a gynhwysir, hefyd wedi gorfod cael ei ail-ddatgan yn unol â'r gofynion newydd.

Mae Cyfrifon Grwp wedi cael eu paratoi yn y gorffennol sydd yn cyfuno 50% o sefyllfa ariannol Cwmni Gwastraff Môn Arfon, gyda sefyllfa ariannol y Cyngor, gan ei drin fel is-gwmni. O dan y dehongliad gymhwysol i'r gofynion perthnasol, ni ystyrir ei bod yn angenrheidiol i gynhyrchu Cyfrifon Grwp. Mae manylion am y Cwmni i'w weld yn Nodyn 44 'Buddiant mewn Cwmniau'.

GWARIANT REFENIW YN 2006/07

Dengys y Cyfrif Incwm a Gwariant (tudalen 21) fod gwariant refeniw gros y Cyngor ar ei wasanaethau ei hun yn £298m, ond ar ôl cymryd incwm a godir am wasanaethau ac amrywiol eitemau eraill i ystyriaeth, £199m oedd cost net gweithgareddau'r Cyngor am 2006/07. Gwariwyd £78m (39%) ar Addysg, £46m (23%) ar Wasanaethau Cymdeithasol, £15m (8%) ar Briffyrdd a Thrafnidiaeth, £15m (8%) ar Wasanaethau Amgylcheddol a £10m (5%) ar Ddiwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig.

Daeth yr incwm i Wynedd i gyllido'r gwariant yma o'r Incwm o Dreth Gyngor (£40.88m - 21%), cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol (£26.56m - 14%), Grant Cynnal Refeniw (£126.36m - 65%).

Dyma gymhariaeth rhwng yr amcangyfrif incwm a gwariant am 2006/07 a'r gwir incwm a gwariant –

		Amcangyfrif £'m		**Gwir £'m**
Gwariant Net ar Weithgareddau		192.87		199.58
Ychwanegwyd i Falansau	0.60		1.68	
Symudiadau Eraill Net	0.00		(7.46)	
Gweddill / (Diffyg) am y flwyddyn		0.60		(5.78)
Balans i'w gwrdd o Grantiau a Threthi Lleol		193.47		193.80
Ariannwyd gan -				
Incwm y Dreth Cyngor		(40.55)		(40.88)
Cyfran o'r Trethi Annomestig Cenedlaethol		(26.56)		(26.56)
Grant Cynnal Refeniw		(126.36)		(126.36)
		0.00		0.00

Mae'r sefyllfa yma ar ôl caniatau am y symiau y bydd gwasanaethau yn ei ddwyn ymlaen o 2006/07 i'w wario yn 2007/08.

GWARIANT CYFALAF YN 2006/07

Yn 2006/07 gwariodd y Cyngor £39.1m ar gynlluniau cyfalaf. Dengys y tabl canlynol fanylion y gwariant yma ynghyd â sut y'i cyllidwyd.

CRYNODEB O WARIANT CYFALAF A'I ARIANNU

2005/06 £'000			2006/07 £'000
	Cyfadran Datblygu		
4,068		Ysgolion	5,018
1,452		Dysgu Gydol Oes	1,187
2,257		Economi ac Adfywio	3,467
	Cyfadran Amgylchedd		
14,369		Cynllunio a Thrafnidiaeth	8,836
2,714		Priffyrdd a Bwrdeistrefol	6,692
241		Ymgynghoriaeth	83
	Cyfadran Gofal		
7,618		Cyfrif Refeniw Tai	5,646
6,055		Tai	4,442
155		Gwasanaethau Cymdeithasol	166
215		Gwasanaethau Darparu	642
	Cyfadran Adnoddau		
473		Gwasanaethau Canolig	321
131		Corfforaethol	42
49		Gweinyddu a Gwarchod y Cyhoedd	8
3,604		Cefnogaeth Gofal Cwsmer	2,508
	Prif Weithredwr		
0		Prif Weithredwr	2
43,401			39,060
ARIANNWYD GAN -			
7,607	Benthyca		9,820
29,367	Grantiau a Chyfraniadau		20,304
3,599	Derbyniadau Cyfalaf		2,765
2,828	Refeniw a Chronfeydd Eraill		6,171
43,401			39,060

Roedd Dyled Benthyciadau'r Cyngor ar 31 Mawrth 2007 yn £149.8m – gostyngiad o £1.3m (o £151.1m) yn ystod y flwyddyn. Roedd lleihad yn y benthyciadau allanol o ganlyniad i ad-daliad rhaglenedig benthyciadau.

DARPARIAETHAU AC ARIAN WRTH GEFN

Yn ychwanegol at y Balans Cyffredinol o £8.2m roedd gan y Cyngor ddarpariaethau o £10.2m a reserfau penodol eraill o £38.7m sef cyfanswm o £48.9m. Ceir manylion yn y Fantolen, Nodyn 27 a Nodyn 42.

CRONFA BENSIWN GWYNEDD

Dengys cyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd (tudalennau 59 i 67) gynnydd yn ystod y flwyddyn o £70.6m yn asedion net y Gronfa, ar werth y farchnad, i £812.2m. Roedd Gwerth Llyfr yr asedion net ar 31 Mawrth 2007 yn £662.2m (2006: £606.2m).

POLISIAU CYFRIFO

Mae'r egwyddorion cyfrifo a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn cydymffurfio â holl ymarferion cyfrifwaith cymeradwy perthnasol a cheir eglurhad llawn yn y nodiadau i'r cyfrifon ar dudalen 17 ymlaen.

GWYBODAETH BELLACH

Ceir gwybodaeth bellach am y cyfrifon gan:

William E Jones
Uwch Reolwr Cyllid
01286 679406

Neu

Ffion Madog Evans
Rheolwr Cyllid - Adnoddau a Chorfforaethol
01286 679133

Gwasanaeth Cyllid
Cyfadran Adnoddau
Cyngor Gwynedd
Swyddfa'r Cyngor
Caernarfon
Gwynedd
LL55 1SH

Mae hyn yn rhan o bolisi'r Cyngor i ddarparu gwybodaeth lawn am weithgareddau'r Cyngor. Yn ychwanegol, mae gan aelodau'r cyhoedd sydd yn dymuno, hawl statudol i arolygu'r cyfrifon cyn cwblhau'r archwiliad. Hysbysir yr hawl yma yn y wasg leol ar yr adeg briodol.

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD O'R CYFRIFON

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU AM Y DATGANIAD O'R CYFRIFON

Cyfrifoldeb yr Awdurdod

Mae'n ofynnol ar Gyngor Gwynedd i wneud trefniadau ar gyfer iawn weinyddiad ei faterion ariannol ac i sicrhau y rhoddir cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny i un o'i swyddogion. Yng Nghyngor Gwynedd, y Pennaeth Cyllid yw'r swyddog hwnnw. Cyfrifoldeb yr Awdurdod hefyd yw rheoli ei weithgareddau er mwyn sicrhau defnydd effeithiol, effeithlon ac economaidd o'i adnoddau, gwarchod ei asedion, a chymeradwyo'r Datganiad o'r Cyfrifon.

Cyfrifoldeb Pennaeth Cyllid Cyngor Gwynedd

Y Pennaeth Cyllid sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r ymarfer priodol fel a osodir yn y *Côd Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* (y "Côd Ymarfer").

Wrth baratoi'r datganiad o'r cyfrifon yma, mae'r Pennaeth Cyllid wedi dewis polisïau cyfrifo priodol gan eu defnyddio'n gyson; wedi ffurfio barnau a gwneud amcangyfrifon a oedd yn rhesymol a darbodus ac wedi cydymffurfio â'r Côd Ymarfer.

Hefyd, mae'r Pennaeth Cyllid wedi cadw cofnodion cyfrifo priodol ac amserol ac fe gymrwyd camau rhesymol i ddarganfod a gwarchod rhag twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF Y SWYDDOG CYLLIDOL CYFRIFOL

Tystiaf fod y Datganiad o'r Cyfrifon wedi ei baratoi yn unol â'r datganiad uchod. Mae'r Datganiad yn cyflwyno'n deg sefyllfa ariannol Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2007 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

______________________________ **24 Medi, 2007**

DAFYDD L. EDWARDS B.A., C.P.F.A., I.R.R.V.
PENNAETH CYLLID, CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD RHEOLAETH FEWNOL

Rhan 1: CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Gwynedd yn gyfrifol am sicrhau bod ei weithgareddau yn cael eu cynnal yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei diogelu a'i gyfrifo amdano yn briodol, a'i ddefnyddio mewn ffordd economaidd, effeithlon ac effeithiol. Mae'n ddyletswydd o dan y Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i Cyngor Gwynedd sefydlu trefniadau sy'n sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y mae'n gweithredu ei swyddogaethau, gan ystyried cyfuniad o agweddau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldebau eang yma, mae Cyngor Gwynedd hefyd yn gyfrifol am sicrhau bod ganddo system gadarn o reolaeth fewnol sy'n hyrwyddo'r ymarfer effeithiol o swyddogaethau Cyngor Gwynedd gan gynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Rhan 2: PWRPAS Y SYSTEM RHEOLAETH FEWNOL

Mae'r system reolaeth fewnol wedi ei ddylunio i alluogi'r Cyngor i reoli risg i lefel resymol yn hytrach na dileu'n gyfangwbl y risg o fethiant i gyflawni polisïau ac amcanion; gall felly ond ddarparu sicrwydd rhesymol o effeithiolrwydd yn hytrach na sicrwydd diamod. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses parhaus sy'n adnabod a blaenoriaethu risgiau sy'n berthnasol i gyflawni polisïau, bwriadon ac amcanion y Cyngor, i werthuso'r tebygolrwydd o risgiau'n cael eu gwireddu ac i isafu'r effaith petai hynny'n digwydd, ac i reoli'r risgiau mewn ffordd effeithlon, effeithiol ac economaidd.

Mae'r system rheolaeth fewnol a ddisgrifir uchod wedi bod mewn lle yng Nghyngor Gwynedd ar gyfer y flwyddyn sy'n diweddu 31 Mawrth 2007 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

Rhan 3: YR AMGYLCHEDD RHEOLAETH FEWNOL

Mae elfennau allweddol amgylchedd rheolaeth fewnol Cyngor Gwynedd fel a ganlyn:

<u>Adnabod oblygiadau statudol</u>

- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu strwythur rheoli sy'n cynnwys Prif Weithredwr (sydd hefyd yn Bennaeth y Gwasanaeth Taledig) a phedwar Cyfarwyddwr Strategol. Gyda'i gilydd, nhw yw Tîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor.

- Mae'r Cyngor wedi enwebu'r Pennaeth Gweinyddol a Gwarchod y Cyhoedd fel y Swyddog Monitro yn unol ag Adran 5 Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, a'r Pennaeth Cyllid fel y Swyddog Cyllid Cyfrifol yn unol ag Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972. Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn cynnwys protocolau ar weithredu dyletswyddau statudol y Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid.

- Mae'r Cyfansoddiad yn cynnwys manylion y cynlluniau dirprwyo hawliau i bwyllgorau, aelodau a swyddogion y Cyngor ynghyd â dosbarthiad o swyddogaethau nad ydynt yn gyfrifoldeb i Fwrdd y Cyngor.

- Disgwylir i archwilwyr mewnol ac allanol y Cyngor adrodd i'r swyddogion perthnasol ar unrhyw fethiant i gydymffurfio naill ai â pholisi neu ddeddfwriaeth, ac adrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn unol â'i Gylch Gorchwyl. Mae Cyfarwyddwyr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth yn derbyn copi o bob adroddiad archwiliad mewnol perthnasol, ac adroddir i'r Pwyllgor Archwilio ar ganlyniadau gwaith dilyniant ar argymhellion gyda golwg ar uchafu ardrawiad y gwaith archwilio.

Sefydlu Amcanion Corfforaethol

- Mae 'Gwynedd ar y Cyd' - partneriaeth strategol o asiantaethau allweddol ar draws y Sir - wedi datblygu Strategaeth Gymunedol Gwynedd. Y weledigaeth gyffredinol a amlinellir yn y strategaeth yma yw "Cydweithio i wella ansawdd bywydau trigolion Gwynedd - i gynnal a hyrwyddo cymunedau cynaliadwy, llewyrchus a bywiog". Chwe thema'r Strategaeth Gymunedol yw:

    1. Hybu addysg gydol oes;

    2. Gwella iechyd, lles a gofal;

    3. Hybu economi sy'n ffynnu;

    4. Hybu a gwarchod yr amgylchedd;

    5. Annog cymunedau byw a diogel;

    6. Cefnogi cymunedau cymhwysol, dwyieithog a gweithgar.

- Mae gan y Cyngor chwe amcan sydd wedi eu sefydlu fel datganiad o ymrwymiad y Cyngor i gefnogi'r 6 thema o fewn y Strategaeth Gymunedol. Mae'r amcanion hyn yn cefnogi nôd y Cyngor, sef "Gwella Gwynedd".

- Fel rhan o Rhaglen Gwella Cymru, mae'r Cyngor yn paratoi Cynllun Gwella yn flynyddol. Mae'r Cynllun Gwella yn amlinellu prif amcanion y Cyngor ar gyfer y flwyddyn, gan gynnwys y modd y bwriedir ymateb i'r prif flaenoriaethau. Mae'r Cynllun yn ddolen gyswllt bwysig rhwng y Strategaeth Gymunedol a'r cynlluniau busnes sydd gan y Cyngor ar lefelau amrywiol, o'i Gynlluniau Cyfadran i'w Gynlluniau Busnes Gwasanaeth a'i ddangosyddion a'i gynlluniau ar gyfer gwella ar lefel unedau gwasanaeth.

- Yn nhermau cynllunio tymor hirach, mae'r Cyngor wedi arwain ar "Gwynedd Yfory", cynllun Gwynedd ar y Cyd sydd wedi ystyried y ffactorau a fydd yn effeithio ar y sir dros y 10-15 mlynedd nesaf. Fel canlyniad, mae'r Cyngor a'i bartneriaid wedi cytuno gweledigaeth Gwynedd 2021 a meysydd ar gyfer ymyrraeth strategol - Economi a Sgiliau, Gwasanaethau Arloesol, Newid yn yr Hinsawdd, Asedau Amgylcheddol, Newid Demograffig a Cymdeithas, Iaith a Diwylliant.

- Mae'r Cyngor ei hun hefyd yn chwilio i wneud ei flaenoriaethau'n gliriach gan wneud hynny dros orwel cynllunio estynedig trwy ddatblygu Cynllun Strategol Tair Blynedd a fydd yn rhoi cyfeiriad i flaenoriaethau allweddol y Cyngor rhwng 2008/09 a 2010/11

Trefniadau Rheoli Perfformiad

- Mae'r Uned Perfformiad a Prosiectau wedi ei leoli o fewn Adran y Prif Weithredwr. Datganiad o bwrpas yr Uned yw "datblygu, sefydlu a chefnogi diwylliant, a systemau rheoli perfformiad a phrosiectau grymus er mwyn cefnogi'r egwyddor o welliant parhaus a gwneud y defnydd gorau o adnoddau".

- Mae'r broses cynllunio busnes yn cychwyn gyda hunan-arfarniad gan bob uned fusnes o fewn yr awdurdod er mwyn adnabod ei risgiau perfformiad. Fel rhan o'r broses yma, mae'n ofynnol i'r unedau hyn oll ystyried perfformiad o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol, yn ogystal â pherfformiad o'i gymharu ag awdurdodau eraill (ble mae cyfryw wybodaeth ar gael).

- Datblygir dangosyddion perfformiad lleol a gwelliannau fel canlyniad i'r hunan-asesiad. Caiff pob dangosydd ei nodi fel bod yn un allweddol unai ar lefel Uned, Gwasanaeth neu Gyfadran. Mae'r Cynllun Gwella Corfforaethol yn rhestru'r dangosyddion lefel Cyfadran, sydd yn brif ddangosyddion allweddol corfforaethol y Cyngor.

- Pan fydd dangosyddion unedau busnes wedi eu pennu a'r targedau wedi eu gosod, mae'r dangosyddion yn destun herio gan Unedau Polisi a Perfformiad y Gyfadrannau, yr Uned Perfformiad a Phrosiectau Gorfforaethol, Cyfarwyddwyr Strategol ac aelodau etholedig. Rhan o'r broses herio yma yw adnabod camau gweithredu ar gyfer meysydd o berfformiad isel, a herio targedau sydd yn ymddangos yn rhy isel o ystyried perfformiad hanesyddol.

- Mae trefniadau rheoli perfformiad yr awdurdod yn destun adolygiad parhaus, er mwyn adnabod gwelliannau. Yn ystod 2006 sefydlwyd Grwp Adolygu Trefniadau Rheoli Perfformiad er mwyn mireinio'n trefniadau, ac mae'r system adrodd ar berfformiad yn destun adolygiad cyson er mwyn diwallu anghenion cwsmeriaid.

Rheolaeth Risg

- Mae'r Cyngor wedi adnabod yr angen i ddatblygu gweithdrefnau rheoli risg ffurfiol fel un o'i brif flaenoriaethau.

- Mae'r Uned Archwilio a Risg o fewn y Gwasanaeth Cyllid wedi datblygu Polisi a Strategaeth Rheoli Risg ar gyfer yr awdurdod cyfan. Mae'r polisi a'r strategaeth eisoes wedi eu cymeradwyo gan y Tîm Rheoli Corfforaethol gyda'r amcan o sicrhau fod rheolaeth o risgiau wedi eu gwelyo'n ffurfiol ym mhob agwedd o waith yr Awdurdod. Ar ôl sesiynau peilot yn haf 2006, bydd y drefn newydd yn cael ei gyflwyno fel rhan o'r broses cynllunio busnes ar draws y Cyngor yn 2007.

- Disgwylir i reolwyr fod yn gyfrifol am reoli'r risgiau sy'n berthnasol i'w meysydd hwy. Mae hynny wedi ei ymgorffori yn y Strategaeth Rheoli Risg. Disgwylir i swydd-ddisgrifiadau gynnwys cyfeiriad penodol at rai risgiau, yn arbennig felly ym meysydd Iechyd a Diogelwch a Cydraddoldeb.

- Mae Strategaeth Archwilio Mewnol 2005-08 yn gosod allan yn glir y bwriad i gynnal gwasanaeth sy'n cynnal archwiliadau ar sail risg, a'r ddibyniaeth a roddir ar y trefniadau rheoli risg corfforaethol wrth gynllunio gwaith Archwilio Mewnol.

- Mae'r posibilrwydd o fethu dylanwadu ar y materion a'r cyrff sydd yn gyrru newidiadau o fewn y sir yn risg uchel. Mae'r Cyngor a'i bartneriaid wedi datblygu a defnyddio Fframwaith Asesu Partneriaeth sydd yn ceisio cynnig ffordd syml, gyflym a chost-effeithiol i asesu effeithiolrwydd gweithio mewn partneriaeth. Mae'n caniatau arfarnu'n gyflym ("health check" sydyn) er mwyn adnabod lle ceir anawsterau. Yn ogystal, mae canllawiau wedi eu llunio ar y berthynas rhwng y Cyngor a Phartneriaethau er ceisio sicrhau bod y cyfathrebu, y dylwanadu a'r cyd-gynllunio yn effeithiol.

<u>Adnabod y prif reolaethau i reoli risgiau allweddol</u>

- O dan Raglen Gwella Cymru, mae'r Cyngor a Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) yn gyfrifol am baratoi Asesiad Risg ar y Cyd yn flynyddol. Paratoir dogfen "Risk Asessment Template" (RAT) er mwyn cofnodi'r risgiau ar lefel isel, canolig neu uchel. Mae'r Asesiad Risg wedi ei chytuno ar y cyd ar sail y RAT.

- Mae Rheolau Gweithdrefn Ariannol yn rhan o gyfansoddiad Cyngor Gwynedd ac yn gosod y fframwaith ar gyfer rheoli materion ariannol y Cyngor.

- Mae’r Cyngor wedi mabwysiadu Polisi a Threfniadau Canu’r Gloch, cynllun sy'n rhoi ffordd ddiogel a dibynadwy i weithwyr sôn yn ddidwyll am unrhyw bryderon am ymddygiad anghyfreithlon, twyllodrus neu lygredig, camweinyddu ariannol, perygl i'r cyhoedd neu'r amgylchedd, cam-drin clientiaid, ayb.

- Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu "Gorchymyn Côd Ymddygiad (Cyflogeion Cymwys Llywodraeth Leol) (Cymru) 2001" fel côd ymddygiad ar gyfer ei holl staff.

- Mae’r Cyngor wedi mabwysiadu Côd Ymddygiad ar gyfer aelodau etholedig sy'n cynnwys:

    - Manylion darpariaethau cyffredinol;
    - Hybu cydraddoldeb a pharch at eraill;
    - Atebolrwydd a bod yn agored;
    - Dyletswydd i gynnal y gyfraith;
    - Anhunanoldeb a stiwardiaeth;
    - Gwrthrychedd a gwedduster; ac
    - Uniondeb,

  yn ogystal â chyfrifoldebau datgelu a chofrestru buddiannau.

- Darperir y gwasanaeth Archwilio Mewnol yn unol â Côd Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Côd yn datgan mai swyddogaeth rhoi sicrwydd yw Archwilio Mewnol sydd yn darparu barn annibynnol a gwrthrychol i gyfundrefn ar yr amgylchedd reolaeth wrth werthuso ei effeithiolrwydd tra’n gwireddu amcanion y gyfundrefn. Mae’n archwilio, gwerthuso ac adrodd yn wrthrychol ar ddigonolrwydd yr amgylchedd reolaethol fel cyfraniad i’r defnydd priodol, economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau. Mabwysiadwyd Strategaeth Archwilio 3-blynedd ym Mehefin 2005, a darperir cynllun archwilio blynyddol yn seiliedig ar y strategaeth yma.

- Mae Cyngor Gwynedd wedi paratoi Polisi Iechyd, Diogelwch a Lles Corfforaethol, yn unol â Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974. Mae'r polisi yn datgan bod y Cyngor yn cydnabod ac yn derbyn, gyhyd ag sy'n rhesymol ymarferol, ei ddyletswydd fel cyflogwr tuag at ei weithwyr ac eraill a allai gael eu heffeithio gan ei weithgareddau. Nôd Cyngor Gwynedd yw cyflawni'r safon uchaf wrth reoli iechyd, diogelwch a lles.

Derbyn sicrwydd ar effeithlonrwydd y rheolaethau allweddol

- Yn unol â gofynion Côd Ymarfer CIPFA, mae'r Rheolwr Archwilio Mewnol yn paratoi adroddiad blynyddol sydd yn crynhoi canlyniad gwaith archwilio mewnol yn ystod y flwyddyn ar y system gyflawn o reolaeth fewnol yn yr awdurdod.

- Mae'r Uned Perfformiad a Prosiectau yn cyflwyno Adroddiadau Monitro Perfformiad y cyfadrannau i'r pwyllgor craffu perthnasol, er mwyn adrodd ar ganlyniadau'r dangosyddion allweddol a'r prif faterion gwella. Mae dangosyddion a gwelliannau ar lefel is yn cael eu monitro gan swyddogion ac Arweinyddion Portffolio yn unol â threfn monitro chwarterol gorfforaethol y Cyngor.

Rhan 4: EFFEITHIOLRWYDD YR AMGYLCHEDD RHEOLAETH FEWNOL

Mae cyfrifoldeb ar Cyngor Gwynedd i gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithiolrwydd o system rheolaeth fewnol yn cael ei hysbysu drwy waith archwilio mewnol a'r rheolwyr gweithredol o fewn yr awdurdod, sy'n gyfrifol am ddatblygiad a'r gynhaliaeth o'r amgylchedd rheolaeth fewnol, ac yn ogystal drwy sylwadau gan archwilwyr allanol, asiantaethau ac arolygwyr eraill.

Cynhaliwyd yr adolygiad a ddisgrifir yma trwy adolygu darganfyddiadau archwilwyr mewnol ac allanol y Cyngor, a thrwy drafodaeth gyda swyddogion allweddol o fewn yr awdurdod. Mae'r broses sydd wedi ei ddefnyddio i gynnal ac adolygu effeithiolrwydd y system reolaeth fewnol yn cynnwys:

- Ni fydd unrhyw adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor, Bwrdd y Cyngor, y Pwyllgor Adnoddau Dynol, y Pwyllgor Pensiynau nac, yng nghyswllt materion eiddo unigol, i Bwyllgor Ardal nac i aelod unigol lle bo'r hawl penderfynu gan yr aelod, onid yw, yn gyntaf, wedi'i gyflwyno i'r tri swyddog statudol am sylwadau ar unrhyw fater ynghylch polisi, cyfreithioldeb, priodoldeb ac oblygiadau ariannol unrhyw argymhellion.

- Cynhelir cyfarfodydd rheolaidd o'r Pwyllgor Archwilio. Mae'r Pwyllgor yn cadw goruchwyliaeth fanwl ar lwyddiant archwilio mewnol i gwblhau ei gynllun archwilio ac i gynnal archwiliadau dilyniant mewn meysydd ble adnabuwyd methiant mewn rheolaeth fewnol. Mae'r Pwyllgor yn galw rheolwyr a Phenaethiaid Gwasanaeth yn atebol pan fu methiant i weithredu gwelliannau disgwyliedig i reolaethau mewnol.

- Ers 2005/2006, bu newid i'r gyfundrefn gyllidebu er mwyn sicrhau bod dyraniad cyllidebol yn adlewyrchu anghenion "busnes" y Cyngor, ac er mwyn sicrhau ei fod yn glir mai Rheolwyr yw perchnogion eu cyllidebau. Mae'r gyfundrefn yn rhan annatod o'r broses cynllunio busnes.

- Mae'r Cyngor yn parhau i ddatblygu'r Strategaeth Gyfathrebu. Yn ogystal, cynhelir amryw o gyfarfodydd gan Dimau Rheoli ar sawl lefel ym mhob Cyfadran i sicrhau bod amcanion yr awdurdod yn cael eu cyfathrebu i staff drwy'r sianeli addas.

- Mae Swyddfa Archwilio Cymru wedi adrodd fod llawer o wasanaethau'r Cyngor yn parhau i berfformio'n dda yn 2005/06 ac mae 70 y cant o'i Ddangosyddion Strategol Cenedlaethol (NSIs) a 50 y cant o'i Ddangosyddion Set Graidd (CSIs) ymhlith hanner uchaf awdurdodau Cymru. Fodd bynnag, ceir rhywfaint o amrywiaeth mewn perfformiad o fewn cyfadrannau a rhyngddynt.

- Mae'r broses herio ar gyfer rheoli perfformiad yn glir-ddiffiniedig ac wedi ei weithredu ar draws yr awdurdod, ar sail cyfarwyddiadau'r Uned Perfformiad a Prosiectau.

- Ffrwyth llafur cyfres o gyfarfodydd rhwng rheolwyr y Cyngor, y Tîm Rheoli Corfforaethol ac aelodau etholedig yw adnabod yn flynyddol y Prif Faterion sy'n wynebu'r Cyfadrannau a caiff eu ymgorffori i'r cynllun strategol 3 mlynedd.

- Caiff y Rheolau Gweithdrefn eu hadolygu'n rheolaidd. Mabwysiadodd y Cyngor Llawn y Rheolau Gweithdrefn Ariannol ddiwygiedig yn ystod 2005, yn ogystal â'r diwygiadau i'r Rheolau Gweithdrefn Contractau ym mis Ionawr 2007.

- Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn cynnal adolygiad blynyddol o wasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor. Yn ei adolygiad diweddaraf daeth yr archwilwyr allanol i'r casgliad fod Archwilio Mewnol ar y cyfan yn cydymffurfio gyda gofynion y safonau yn y Côd Ymarfer ar gyfer Archwilio Mewnol.

- Yn ei adroddiad blynyddol a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Archwilio ym Mehefin 2007 adroddodd y Rheolwr Archwilio a Risg fod gan Cyngor Gwynedd, yn ei farn ef, fframwaith gadarn o reolaeth fewnol er mwyn cynnig sicrwydd rhesymol parthed cyflawniad effeithiol ac effeithlon o amcanion y Cyngor, gan fod y camau a gymerwyd gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn ariannol 2006/07 i sefydlu a chryfhau rheolaethau mewnol ac i sicrhau fod argymhellion i gywiro gwendidau a adnabuwyd gan Archwilio Mewnol wedi bod yn foddhaol.

Rydym wedi cael ein cynghori ar oblygiadau canlyniad yr adolygiad o effeithiolrwydd y system rheolaeth fewnol, ac mae cynllun i fynd i'r afael â gwendidau a sicrhau gwelliant parhaus yn ei le.

Rhan 5: MATERION RHEOLAETH FEWNOL ARWYDDOCAOL

Mae'r prosesau a ddisgrifir mewn rhannau blaenorol o'r datganiad hwn yn disgrifio'r dulliau a ddefnyddiwyd gan y Cyngor i adnabod y materion rheolaeth fewnol mwyaf arwyddocaol sydd angen sylw.

Mae'r prif faterion a nodwyd yng nghynlluniau'r Cyfadrannau ac adnabuwyd ar gyfer cynllunio strategol 3 mlynedd yn cynnwys y canlynol:

RHIF	Y MATER	GWEITHREDIAD(AU)
1	Datblygu Sgiliau a'r Agenda ôl 16	Mabwysiadu a gweithredu Strategaeth Sgiliau berthnasol i'r ardal gan ganolbwyntio ar y sectorau twf. Datblygu ymhellach ar y Cynllun Braenaru Daearyddol gan ystyried yr opsiynau yn fanwl ac ymchwilio i'r opsiynau hynny sy'n cynnig y cyfleon mwyaf i bobl ifanc Arfon. Ymchwilio i ymarferoldeb a hyfwydra datblygu canolfannau galwedigaethol i gwrdd ag anghenion sgilio galwedigaethol pobl ifanc yn ardal Dwyfor a Meirionnydd. Cadarnhau rôl Hyfforddiant Gwynedd o fewn Strategaeth Sgiliau, a gweithredu ar ganfyddiadau'r Gweithgor Gwella Maes Sgiliau mewn perthynas ag ymateb i ofynion sgilio i'r dyfodol, lleoliadau hyfforddiant a photensial rhesymoli eiddo. Rhesymoli'r strwythurau rheolaeth mewn perthynas â'r agenda sgiliau gan fapio y gwahanol strwythurau hynny a'u cydberthynas a datblygu cysylltiadau clir rhwng y prif bartneriaethau megis y Rhwydwaith 14-19, Partneriaeth Economaidd Gwynedd a'r Bartneriaeth Fframwaith.
2	Datblygu Strategaeth a Chynlluniau Strategol i Economi Gogledd-Orllewin Cymru	Arwain y gwaith o sefydlu strategaeth i Ogledd-Orllewin Cymru fydd yn sail ar gyfer rhaglenni economaidd i Wynedd gyfan fel Sir. Andabod cyfres o brosiectau strategol er ymateb i anghenion a chyfleon y cyfan o ardaloedd Gwynedd. Arwain a chydweithio gydag Awdurdodau Lleol eraill i hyrwyddo, hybu ac ymateb i'r agenda wledig trwy Central Wales+, gan gynnwys ymateb i'r heriadau yn wynebu seiliau traddodiadol yr economi wledig a mater y gost ychwanegol o ddarparu gwasanaethau mewn ardaloedd gwasgaredig. Arwain ar agenda'r Cynllun Gofodol yng Ngwynedd, gan rannu gwybodaeth a chydlynu ymateb Gwynedd i'r Cynllun ar ran Gwynedd ar y Cyd. Rhoi trefniadau priodol mewn lle i sicrhau fod Gwynedd yn manteisio'n llawn ar y Cronfeydd Cydgyfeiriant a rhaglenni Ewropeaidd eraill. Sefydlu rôl newydd Partneriaeth Economaidd Gwynedd yn gadarn a datblygu ei rhaglen waith. Ymateb i ofynion cynllun Gwynedd Yfory i arwain yr agenda economaidd a sgiliau o fewn Strategaeth Gymunedol Gwynedd gan sefydlu'r cynllun prosiect a datblygu rhaglen waith.

RHIF	Y MATER	GWEITHREDIAD(AU)
3	Ad-drefnu Ysgolion Cynradd Gwynedd	Datblygu a monitro'n gyson, cynllun prosiect manwl ar gyfer gweithredu Cynllun Trefniadaeth Ysgolion i Wynedd. Mabwysiadu strwythur rheolaethol clir ar gyfer y Cynllun Trefniadaeth Ysgolion. Cael y model newydd ar gyfer addysg gynradd y sir wedi ei ddatblygu'n gyflawn.
4	Hyrwyddo Lles Plant a Phobl Ifanc	Integreiddio'r Gwasanaeth Plant a Theuluoedd i strwythurau a sustemau'r Gyfadran Datblygu. Sicrhau fod y Fframwaith Genedlaethol Gwasanaeth Cenedlaethol ar gyfer Plant, Pobl Ifanc a Gwasanaethau Mamolaeth (NSF) wedi ei sefydlu yn gadarn a thargedau yn cael eu cyrraedd. Paratoi a chyhoeddi, mewn partneriaeth, asesiad manwl a chynhwysfawr o anghenion plant a phobl ifanc y sir fel sail ar gyfer y Cynllun Plant a Phobl Ifanc, gwaith y Cyngor yn y maes Plant a Phobl Ifanc a rhaglen waith y Pwyllgor Craffu Plant a Phobl Ifanc. Ymateb i fater ymddygiad plant, a chyflwyno cynllun Webster Stratton ar draws y sir. Sicrhau fod y Cyngor yn ymateb yn llawn i ofynion Deddf Plant 2004 o safbwynt paratoi a chyhoeddi Cynllun Plant a Phobl Ifanc. Datblygu a chefnogi gwaith Bwrdd Diogelwch Lleol Plant Gwynedd er mwyn sicrhau fod trefniadau aml-asiantaethol cadarn mewn lle i ddiogelu plant a phobl ifanc y sir. Hyrwyddo hawliadau plant a phobl ifanc trwy baratoi a chyhoeddi Siartr Hawliau Plant a Phobl Ifanc ar gyfer y Cyngor.
5	Adolygiad Tâl Rheoli Adnoddau / Gwerth am Arian	Gweithredu Strwythur Tâl y Cyngor a datrys unrhyw faterion cynhennus sydd angen sylw. Cyfundrefn Arbedion. Blaenoriaethu Gweithgareddau. Strategaeth e-gaffael. Prosiectau Cyd-weithio.
6	Rhyddhau Potensial Staff	Gweithredu ar y Cynllun Gwerthuso diwygiedig. Parhau i ddatblygu mentrau hybu iechyd, lles a chymdeithasol. Cydbwysedd Bywyd a Gwaith - mewnosod cyfundrefn gweithio'n hyblyg (gan gynnwys gweithio o adref). Ystyried y sefyllfa gyda chanran gweithwyr anabl. Gweithredu'r gyfundrefn Gyfathrebu Mewnol. Creu strategaeth Adnoddau Dynol.

RHIF	Y MATER	GWEITHREDIAD(AU)
7	Rhaglen Gofal Cwsmer	Gosod gwasanaethau cyntaf o fewn y Canolfan Gyswllt. Ail ddylunio cynteddau Ffordd y Cob a Phenarlâg. Sefydlu cynlluniau ar gyfer cyflawni cyswllt cyntaf wyneb yn wyneb ar y cyd â Gwasanaethau eraill. Datblygu'r We fel cyfrwng cyflwyno gwasanaeth. Cyflwyno'r gwelliannau sydd wedi'u datblygu ar gyfer y Gwasanaeth Ymholiad Electronig. Cynnal arolwg gwybodaeth. Paratoi ar gyfer System Rheoli Dogfennau a Chofnodion yn Electronig. Cyfranogiad trigolion Gwynedd yn natblygiad gwasanaethau.
8	Gweithredu Fframwaith i Adfywio Cymunedau Gwynedd	Sicrhau fod y Model ar gyfer datblygu Cynllun Ardal yn ei le ac wedi ei fabwysiadu gan y Cyngor. Cynnal adolygiad o sut mae'r Cyngor yn gweithredu o fewn cymunedau mwyaf difreintiedig, gan gynnwys y Cymunedau'n Gyntaf, ac adnabod y ffordd ymlaen o ran sut i ymwneud yn y dyfodol gyda'r cymunedau hyn.
9	Pobl Hyn Moderneiddio Gwasanaethau Preswyl Bobl Hyn	Datblygu Strategaeth Gofalwyr Y Cyngor ymhellach. Adeiladu i'r Dyfodol – Prosiect gwasanaethau preswyl i bobl hyn Gwynedd. Ymateb i ofynion Archwilwyr Safonau Gofal Cymru o fewn Cartrefi Pobl Hyn y Cyngor.
10	Gwella Safonau Iechyd Gwynedd	Rhaglen Waith Strategaeth Iechyd Gofal a Lles Cymdeithasol 2007/08. Rhaglen Waith Prif-Ffrydio Iechyd.
11	Newid Hinsawdd	Ymestyn y gwasanaeth ailgylchu "bocs glas" i gynnwys casglu poteli plastig. Gwasanaeth pob yn ail wythnos i gasglu gwastraff cegin a gardd o'r mwyafrif o eiddo domestig yn y Sir. Cydweithio gyda'r Cynulliad i godi ymwybyddiaeth a defnydd o gompostio gwastraff cartref. Gweithredu Polisi Cau'r Caead trwy'r Sir. Gweithio gydag eraill i gynnal adolygiad i ddarganfod camau fydd angen eu cymryd gan y Cyngor i leihau ar effaith llifogydd fydd yn cynyddu oherwydd newid hinsawdd. Cynnwys "Bio-diesel" yn y tanwydd a ddefnyddir gan y mwyafrif o fflyd y Cyngor. Gollyngiadau CO_2 o fewn adeiladau gweithredol y Cyngor.

RHIF	Y MATER	GWEITHREDIAD(AU)
12	Amgylchedd o Ansawdd	Cyflwyno trefniadau newydd ar gyfer gorfodaeth parcio ar draws y Sir. Gangiau Cymunedol yn gweithio mewn trefi a phentrefi, gan ganolbwyntio ar wella'r amgylchedd adeiledig. Gwella trefniadau gorfodaeth yn y maes "Amgylchedd o Ansawdd", gan fanteisio ar bwerau newydd i ddelio gyda gollwng sbwriel a gwaredu gwastraff yn anghyfreithlon. Cynllun peilot yn ardal Penllyn a'r Bala i ystyried ffyrdd o wella cyd-weithio gyda chynghorau cymuned a thref yn y maes "Amgylchedd o Ansawdd". Gwella cyd-weithio gyda chynghorau cymuned a thref drwy Wynedd yn y maes "Amgylchedd o Ansawdd".
13	Ansawdd Tai yn y Sectorau Preifat a Chyhoeddus	Datblygu Strategaeth Tai Newydd. Cynllun Prosiect y Cyngor i Ymgynghori'n swyddogol hefo'r tenantiaid ar gyrraedd Safon Tai Cymru 2012.
14	Cydweithio i Gyflawni	Sefydlu Bwrdd Gwasanaeth Lleol. Datblygu Ansawdd Partneriaethau. Trefn Craffu traws-sirol yng nghyd-destun sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Lleol. Agwedd Gofodol y Strategaeth Gymunedol.

Rhan 6: BARN

Yn ein barn ni, ar sail y sicrwydd a roddir uchod, mae amgylchedd reolaeth fewnol y Cyngor yn cydymffurfio ag ymarfer briodol, a gallwn gymryd sicrwydd rhesymol fod ein trefniadau datblygol yn gweithio'n effeithiol.

______________________________ ______________________________

HARRY THOMAS
PRIF WEITHREDWR CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD

Cyng. RICHARD PARRY HUGHES
ARWEINYDD CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD

DATGANIAD O'R POLISÏAU CYFRIFO

1. CYFFREDINOL

Darparwyd y cyfrifon yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfrifwaith Awdurdodau Lleol yn y DU diweddaraf a gyhoeddwyd gan y Chartered Institute of Public Finance and Accountancy (CIPFA) ym Mis Mehefin 2006 ("Y Cod Ymarfer") sydd yn cynnwys y Cod Ymarfer Cyfrifo ar gyfer Gwerth Gorau (BVACOP) a'r Datganiad Ymarfer Argymelledig (SORP), a nodiadau arweiniol CIPFA ar ddefnydd safonau cyfrifo (FRS's).

Mewn perthynas a pholisi yn ymwneud a cyfalafu gwariant, ein ymarferiad yw gweithredu ar sail natur y gwariant yn hytrach na lefel penodol o wariant.

2. ASEDION SEFYDLOG

Adolygir gwerth asedau'r Cyngor a gofnodir ar fasdata'r Gwasanaeth Eiddo o leiaf bob 5 mlynedd (gyda gwerth Tai Cyngor yn cael eu hadolygu yn flynyddol). Mae hyn yn unol â'r Cod Ymarfer Cyfrifwaith a'r Datganiadau Egwyddorion Prisio Asedion a Nodiadau Arweiniad a gyhoeddwyd gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Mae'r gwerthusiad cyflawn diwethaf yn effeithiol o'r 1af Ebrill 2005.

Yn y blynyddoedd rhyngol, fe ychwanegir gwerth asedau newydd, gan eithrio Tir ac Adeiladau, Asedau Cymunedol ac Eiddo Buddsoddi. Ar gyfer rhain fe'i cynhwysir o fewn y gwerthusiad 5 mlynedd, oni bai mewn amgylchiadau gwariant dros £100,000 ar ased unigol, fe ystyrir eu cynnwys ym mlwyddyn gwariant hwnnw. Gwneir hyn os ystyrir bod y gwariant yn y flwyddyn wedi dylanwadu'n sylfaenol ar werth yr ased.

Dangosir asedau gweithredol ar sail gwerth defnydd presennol (EUV) neu gostau ail-adeiladu dibrisiedig (DRC) ar gyfer eiddo arbenigol.

Mae Tai Cyngor wedi eu prisio ar sail Gwerth Defnydd Presennol i Dai Cymdeithasol (EUV-SH), yn unol â gofynion Datganiad o Ymarfer Argymelledig ar gyfer Llywodraeth Leol. Mae'r fethodoleg a ddefnyddiwyd gan y Cyngor i bennu'r gwerth defnydd presennol i dai cymdeithasol angen cyfrifo 'ffactor addasu' sydd wedyn yn cael ei roi yn erbyn y gwerth eiddo gwag i adlewyrchu'r ffaith fod gan Dai Cyngor denant 'tai cymdeithasol' mewn lle. Mae ffactorau addasu ar gyfer pob ardal yn Lloegr yn gynwysedig mewn arweiniad a ddarparwyd gan Swyddfa'r Dirprwy Brif Weinidog yng Ngorffennaf 2005. Nid yw Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi darparu arweiniad tebyg. Mae Prisiwr y Cyngor felly wedi cyfrifo ffactor addasu a fwriadwyd i adlewyrchu ffactorau'r farchnad leol.

Dangosir asedau anweithredol ar yr isaf o gostau ail-adeiladu cyfredol net a gwerth gwireddadwy net (fel arfer Gwerth y Farchnad).

Defnyddir cost hanesyddol (a ddibrisiwyd) ar gyfer cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar.

Mae asedion is adeiladwaith a chymunedol yn ymddangos ar bris hanesyddol.

Cynhwysir asedion heb eu cwblhau ar sail cost hanesyddol tan gwblheir y gwaith pan eu prisir yn unol â'r polisïau cyfrifo a'u trosglwyddo i'r categori asedion perthnasol.

Defnyddir isafswm at ddibenion prisio o £20,000 ar gyfer tir ac adeiladau gweithredol y Cyngor a £5,000 ar gyfer eitemau unigol o Gerbydau Offer, Dodrefn a Chyfarpar.

I gyd fynd â Safon Adrodd Ariannol 11 (FRS 11 – Impairment of Fixed Assets and Goodwill), mae'r Prif Swyddog Stadau yn adolygu'r asedau ar ddiwedd pob blwyddyn ac yn ail brisio unrhyw un sydd wedi cael ei effeithio yn ei werth o £100 mil neu fwy.

3. TREULIAU GOHIRIEDIG

Taliadau o natur cyfalaf yw'r treuliau gohiriedig sydd ddim yn creu ased sefydlog ond sydd yn rhoddi budd i'r economi leol. Defnyddir cost hanesyddol ar eu cyfer yn y fantolen ac ysgrifennir hwynt i lawr mewn blwyddyn.

4. SAIL YR AD-DALIADAU CYFALAF

Mae Safon Adrodd Ariannol 11 yn mynnu bod asedau'n cael eu hadolygu bob blwyddyn i adnabod unrhyw amhariad neu leihad mewn gwerth oherwydd treuliant buddiannau economaidd. Prif elfennau FRS 15 yw bod yn rhaid dibrisio adeiladau os nad ydynt yn cael eu prisio bob blwyddyn. Yn ogystal, mae'n ofynnol dibrisio prif elfennau ased sengl sydd â bywydau economaidd gwahanol ar wahân.

Dibrisir asedion ar sail eu gwerth ar y fantolen i'w ysgrifennu i ffwrdd fel a ganlyn:

(i) Dibrisir cerbydau, offer dodrefn a chyfarpar dros eu bywyd amcangyfrifiedig (3 – 10 mlynedd)
(ii) Dibrisir is-adeiladwaith dros 40 mlynedd
(iii) Ysgrifennir treuliau gohiriedig i lawr yn y cyfnod yr ymddangosant
(iv) Ni ddibrisir tir
(v) Dibrisir adeiladau dros eu bywyd amcangyfrifiedig (amrywiol)

Yn hanesyddol cyfrifwyd llog damcaniaethol ar asedion yn unol a gofynion y Cod Ymarfer Cyfrifo. O 2006/07 ymlaen mae'r Cod Ymarfer Cyfrifo bellach wedi diddymu'r angen i gyfrifo am llog damcaniaethol.

Mae'n ofynnol o dan Rheoliadau Llywodraeth Leol Cyllido Cyfalaf a Chyfrifo Cymru 2003 i'r Cyngor ddarparu lleiafswm refeniw sy'n seiliedig ar y Gofyn Cyllido Cyfalaf. Pan fo swm y dibrisiant uchod yn is na'r lleiafswm yma, ychwanegir y gwahaniaeth i'r Cyfrif Incwm a Gwariant. Fodd bynnag, ble mae'r dibrisiant yn uwch na'r lleiafswm darpariaeth refeniw rhoddir credyd i'r Cyfrif Incwm a Gwariant.

Seilir y costau cyfalaf i'r Cyfrif Refeniw Tai ar ofynion y ddeddfwriaeth yn cynnwys darpariaeth lleiafswm refeniw ar sail yr elfen Tai o'r Gofyn Cyllido Cyfalaf a'r canran priodol o'r costau llog allanol a'r costau benthyca. Ad-delir unrhyw gyllido cyfalaf o'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn uniongyrchol o'r Cyfrif Refeniw Tai. Fel gofyniad newydd ers 2005/06 mae Ad-daliadau Cyfalaf hefyd yn cael eu had-dalu gan y Cyfrif Refeniw Tai.

Yn unol â'r Cod Ymarfer, telir am wariant cyfalaf ar gyfer Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor sydd i'w gyllido o refeniw drwy ei ddosbarthu i'r Cyfrif Cyllido Cyfalaf.

5. DERBYNIADAU CYFALAF

Pan werthir asedion gan yr Awdurdod mae'r ddeddfwriaeth yn nodi'r defnydd y gellir ei wneud o'r derbyniadau cyfalaf.

Mewn achos adeiladau'r Cyfrif Refeniw Tai nid yw'n angenrheidiol bellach i roi canran o'r derbyniad o'r neilltu, ond mae'r Cyngor wedi penderfynu i barhau efo'r hen drefn o neilltuo 75% o'r derbyniad ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Cedwir y 25% arall yn y Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy hyd nes defnyddir yr adnoddau i gyllido gwariant cyfalaf. Gellir defnyddio 100% o dderbyniadau a ddaw o werthu tir y Cyfrif Refeniw Tai.

Gellir defnyddio 100% o'r holl dderbyniadau cyfalaf sydd yn perthyn i Gronfa'r Cyngor ac nid oes angen i'w neilltuo erbyn hyn.

6. GRANTIAU'R LLYWODRAETH

Rydym yn priodi grantiau refeniw gyda'r gwariant perthnasol a chredydir hwynt i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn y cyfnod priodol.

Credydir grantiau a chyfraniadau cyfalaf i'r Cyfrif Grantiau Gohiriedig pryd y defnyddir i gyllido gwariant a'i ryddhau i'r Penawdau Gwasanaeth priodol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant dros fywyd yr ased i gyd-fynd gyda dibrisiant yr asedion perthnasol.

Cyfrifir Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill ar sail croniadau.

7. BUDDSODDIADAU

Dangosir buddsoddiadau ar gost, llai darpariaeth ar gyfer lleihad mewn gwerth lle bo angen.

8. DYLEDWYR A CHREDYDWYR

Cedwir cyfrifon y Cyngor ar sail cronni yn unol â'r Côd Ymarfer Cyfrifwaith. Hynny yw, cynhwysir symiau sy'n ddyledus i, neu oddi wrth y Cyngor yn ystod y flwyddyn p'run a'u derbyniwyd neu'u talwyd ai peidio yn y flwyddyn.

Eithriad i'r arfer yma yw taliadau chwarterol megis trydan, a gyfrifir yn ôl dyddiad darllen y mesurydd yn hytrach na rhannu'r gost rhwng gwahanol flynyddoedd ariannol. Trwy weithredu'r polisi'n gyson ymhob blwyddyn ni chaiff effaith o bwys ar gyfrifon y flwyddyn.

9. STOCIAU A GWAITH MEWN LLAW

Dylai stociau a gwaith mewn llaw ymddangos ar y fantolen ar sail yr isaf o gost hanesyddol neu wir werth, yn unol â darpariaethau'r Côd Ymarfer. Ond oherwydd ymarferoldeb prif systemau stoc y Cyngor, mae mwyafrif y stoc yn ymddangos yn y cyfrifon ar sail cost cyfartalog.

10. COSTAU GWASANAETHAU CEFNOGOL

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Adrannau Canolog Cefnogol yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig. Rhennir costau swyddfeydd yn ôl arwynebedd y lloriau.

Yr unig gostau a adewir heb eu dosrannu, cyfanswm o £1.290m am 2006/07 (£1.206m yn 2005/06), yw costau rheolaeth corfforaethol a chostau cefnogol nad oes rhaid eu dosrannu yn ôl darpariaethau'r Cod Ymarfer. Mae'r dosraniad yn cydymffurfio gyda'r Cod Ymarfer Cyfrifo ar gyfer Gwerth Gorau.

11. DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu darpariaethau ar gyfer ymrwymiadau penodol sy'n debygol neu'n sicr o godi ond ni ellir ar hyn o bryd eu pennu'n gywir. Gwneir darpariaethau hefyd ar gyfer dyledion sydd yn annhebyg o gael eu talu. Ysgrifennir dyledion drwg i ffwrdd yn erbyn y gwasanaeth perthnasol. Gweler manylion pellach yn Nodyn 27.

12. ARIAN WRTH GEFN

Yn unol â darpariaeth Deddf Llywodraeth Leol 1988, mae'r Cyngor yn cynnal un Cronfa Gyffredinol sydd yn cynrychioli arian wrth gefn yr Awdurdod. Dangosir cronfa refeniw y Cyfrif Refeniw Tai ar wahân oherwydd bod trefniadau "ynysu" y Llywodraeth ("ring fencing") yn golygu na chant eu

defnyddio at unrhyw bwrpas arall. Fodd bynnag, ceir hefyd nifer o Reserfau Penodol, fe roddir manylion o'r rhain yn Nodyn 42.

13. PENSIYNAU

Bellach mae yna Safon Adrodd Ariannol newydd (FRS 17) wedi cymeryd lle y Datganiad Arferion Cyfrifeg Safonol 24 ar gyfer nodi sut y dylid trin a datgelu yr ymrwymiadau tymor hir sy'n bodoli mewn perthynas â chostau pensiwn. Mae cynghorau lleol yn Nghymru a Lloegr i weithredu FRS17 yn llawn yn eu prif ddatganiadau ariannol. Gweler y prif gyfrifon a'u nodiadau perthnasol am fanylion.

14. DYRANNU LLOG DERBYNIADWY

Mae'r Awdurdod yn buddsoddi arian dros ben am gyfnodau o dros nos hyd at ddwy flynedd a thelir y llog i Gronfa Gyffredinol y Sir, Y Cyfrif Refeniw Tai ,Cronfa Bensiwn Gwynedd, Cronfa'r Degwm ac ymddiriedolaethau eraill ar sail eu balansau dyddiol a'r gyfradd llog a enillir.

15. LLOG SYDD YN DALADWY

Cyfrifir am log sy'n daladwy ar fenthyciadau allanol yn y cyfrifon yn y cyfnod y maent yn perthyn iddo ar sail sy'n adlewyrchu effaith economaidd gyflawn y benthyciad.

16. LESAU

Cyfrifir am daliadau o dan lesau gweithredol yng nghyfrifon refeniw gwasanaethau ar sail croniadau.

17. AILBRYNU BENTHYCIADAU

Cydnabyddir enillion neu golledion ar ailbrynu benthyciadau yn y cyfrif incwm a gwariant yn y flwyddyn y gwireddir y rhain. Fodd bynnag, lle mae'r ailbrynu'n cyd-fynd ag ailariannu neu ailstrwthyuro benthyciad gyda'r un effaith economaidd gyffredinol, cydnabyddir enillion neu golledion dros y lleiaf o unai bywyd y benthyciad newydd neu dros gyfnod o 10 mlynedd.

18. TRETH AR WERTH (TAW)

Dim ond mewn sefyllfa ble nad oes modd adennill TAW, y cynhwysir TAW yn ein cyfrifon incwm a gwariant cyfalaf a refeniw.

19. BUDDIANNAU MEWN CWMNIAU AC ENDIDAU ERAILL

Dangosir buddsoddiau'r Cyngor yng nghwmniau ac endidau eraill yn y Fantolen fel cost gwreiddiol, a gwneir darpariaeth, fel yn briodol, ar gyfer unrhyw golledion. Rhoddir manylion pellach yn Nodyn 23 ' Buddsoddiadau'.

Pan fo'r Cyngor â budd mewn corff cysylltiedig ac yn cael buddiannau o'r corff ond hefyd yn wynebu'r risgiau cysylltiedig yna bydd y Cyngor yn penderfynu gyda golwg ar eu sylwedd a fydd angen Datganiadau Ariannol Cyfunol yn unol â gofynion y Côd. Wrth benderfynu ar y dull cyfrifo yng nghyswllt y budd mewn corff, bydd y Cyngor yn rhoi sylw i faint o ddylanwad ac o reolaeth sydd ganddo dros y corff hwnnw.

CYFRIF INCWM A GWARIANT – 2006/07

31 Mawrth 2006 £'000		31 Mawrth 2007 Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
9,391	Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	15,248	(5,284)	9,964
12,807	Gwasanaethau Amgylcheddol	20,271	(5,441)	14,830
4,381	Cynllunio a Datblygu	9,268	(3,854)	5,414
73,729	Addysg	91,834	(13,426)	78,408
14,760	Priffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth	21,013	(5,935)	15,078
1,860	Tai (Cyffredinol)	31,905	(29,671)	2,234
37,404	Gwasanaethau Cymdeithasol	63,075	(17,224)	45,851
1,918	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd	9,949	(8,049)	1,900
209	Gwasanaethau Llysoedd	386	(142)	244
2,231	Costau Corfforaethol a Democrataidd Craidd	9,185	(7,227)	1,958
130	Costau heb eu Dosrannu	71	0	71
0	Eitemau Eithriadol	4,170	0	4,170
158,820	**Cost net Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor**	276,375	(96,253)	180,122
3,386	Cyfrif Refeniw Tai	21,835	(17,444)	4,391
162,206	**Cost net gwasanaethau**	298,210	(113,697)	184,513
0	Colled ar waredu Asedau Sefydlog			260
645	(Gwarged) / Colledion Gwasanaethau Masnachol *(Nodyn 12)*			463
7,214	Praeseptau a Lefiau *(Nodyn 14)*			7,544
9,552	Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg			9,374
(3,533)	Llog ac Incwm ar Fuddsoddiadau			(3,632)
2,607	Cost Llog Pensiynau ac Enillion a Ddisgwylir ar Asedau *(Nodyn 7)*			1,058
178,691	**Gwariant Net ar weithgareddau**			199,580
(39,148)	Y Dreth Gyngor *(Nodyn 15)*			(40,877)
(24,447)	Incwm Net y Dreth Ddi-Annedd *(Nodyn 16)*			(26,557)
(116,237)	Grant Cynnal Refeniw			(126,361)
(1,141)	**(Gweddill) / Diffyg am y flwyddyn**			**5,785**

Oherwydd y newidiadau yng ngofynion y Datganiad Ymarfer Argymelledig o fewn y Côd Ymarfer, a'r angen i ail-ddatgan y sefyllfa cyfatebol a'r gyfer 2005/06 yn unol â'r gofynion yma, fe ymddengys felly fod y sefyllfa flaenorol fel a adroddwyd yn wreiddiol ar gyfer 2005/06 wedi newid. Gweler Nodyn 1 'Addasiadau Blwyddyn Blaenorol' i weld manylion y newidiadau.

Fe ddylid felly cymeryd i ystyriaeth y newidiadau yn y gofynion yma wrth gymharu y sefyllfa fel a adroddir yn y fformat newydd.

Dangosir dadansoddiad manylach o'r gwariant ac incwm mesul rhaniad gwasanaeth yn Atodiad A ar dudalen 70 - 72.

DATGANIAD O'R SYMUDIAD AR GRONFA'R CYNGOR

31 Mawrth 2006 £'000			31 Mawrth 2007 £'000	
	(1,141)	(Gweddill) / Diffyg am y Flwyddyn ar y Cyfrif Incwm a Gwariant		5,785
		Symiau a gynhwysir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a eithrir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
(11,769)		Dibrisiant ac Amhariad Asedau Sefydlog	(15,020)	
8,558		Amorteiddiad Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	8,638	
(7,434)		Gostwng Prisiau Gohiriedig i'w Ariannu o Adnoddau Cyfalaf	(7,330)	
0		Colled Net ar Werthiant Asedau Sefydlog	(260)	
(14,015)		Taliad Net am Fuddiannau Ymddeoliad yn unol a FRS17	(16,243)	
(24,660)			(30,215)	
		Symiau a eithrir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a gynhwysir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
4,914		Lleiafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer Cyllido Cyfalaf	5,200	
3,153		Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor	3,380	
12,588		Cyfraniad y Cyflogwr sy'n daladwy i Gronfa Bensiwn y Cyngor a Buddiannau Ymddeol sy'n daladwy'n uniongyrchol i bensiynwyr	14,418	
20,655			22,998	
		Trosglwyddiadau i/o Gronfa'r Cyngor y dylid eu cymeryd i ystyriaeth wrth bennu'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn		
568		Balans y Cyfrif Refeniw Tai	(278)	
43		Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol ar gyfer Cyllido Cyfalaf	46	
9,272		Trosglwyddiad net i/o Reserfau a Glustnodwyd	(290)	
9,883			(522)	
	5,878	**Swm ychwanegol net sy'n ofynnol drwy statud ac arferion priodol anstatudol i'w debydu / (credydu) i Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn**		**(7,739)**
	4,737	Cynnydd yng Nghronfa'r Cyngor am y Flwyddyn		**(1,954)**
	(11,028)	Balans ar Gronfa'r Cyngor a Ddygwyd Ymlaen		(6,290)
	(6,291)	Balans ar Gronfa'r Cyngor a Gariwyd Ymlaen		**(8,244)**

Mae Cronfa'r Cyngor yn dangos a yw'r Cyngor wedi gor neu tanwario'n erbyn y dreth gyngor a gasglwyd am y flwyddyn, gan ystyried y defnydd o reserfau blaenorol a chyfraniadau i gronfeydd a glustnodir ar gyfer gwariant yn y dyfodol.

Mae'r dataganiad cysoni hwn yn crynhoi'r gwahaniaethau rhwng canlyniad y Cyfrif Incwm a Gwariant a Chronfa'r Cyngor.

DATGANIAD O'R CYFANSWM ENILLION A CHOLLEDION CYDNABYDDEDIG

31 Mawrth 2006 £'000		31 Mawrth 2007 £'000
(1,141)	(Gweddill) / Diffyg ar y Cyfrif Incwm a Gwariant	5,785
(39,888)	(Gweddill) / Diffyg yn deillio o Ailbrisio Asedion Sefydlog	(19,060)
11,093	(Enillion) / Colledion Actiwaraidd ar Asedion ac Ymrwymiadau'r Gronfa Bensiwn	(26,161)
(29,936)	Cyfanswm (Enillion) / Colledion Cydnabyddedig am y Flwyddyn	**(39,436)**

Y FANTOLEN - 31 MAWRTH 2007

31 Mawrth 2006		31 Mawrth 2007	
£'000		**£'000**	**£'000**
	Asedion Sefydlog Anniriaethol		0
	Asedion Sefydlog Diriaethol		
	Asedion Gweithredol *(Nodyn 19)*		
241,298	Tai Cyngor *(Nodyn 19)*	266,861	
147,868	Tir ac Adeiladau eraill *(Nodyn 19)*	149,318	
78,429	Isadeiladwaith *(Nodyn 19)*	86,140	
9,447	Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar *(Nodyn 19)*	10,752	513,071
401	Asedion Cymunedol *(Nodyn 19)*		393
	Asedion An-weithredol *(Nodyn 19)*		
4,623	Eiddo Buddsoddi *(Nodyn 19)*	1,244	
75	Asedion yn cael eu Hadeiladu *(Nodyn 19)*	75	1,319
892	Buddsoddiadau Tymor Hir *(Nodyn 23)*		893
838	Dyledwyr Tymor Hir *(Nodyn 24)*		674
0	Rhagdaliadau'n ymwneud â premiwm ad-daliadau cynnar dyled		2
483,871	**Cyfanswm Asedion Tymor Hir**		516,352
	Asedion Cyfredol		
1,137	Stociau a Gwaith mewn llaw	1,030	
27,971	Dyledwyr *(Nodyn 24)*	31,593	
64,645	Buddsoddiadau *(Nodyn 23)*	83,535	
77	Arian mewn llaw	72	
	Ymrwymiadau Cyfredol		
(32,880)	Credydwyr *(Nodyn 25)*	(50,659)	
(1,313)	Benthyciadau Tymor Byr *(Nodyn 26)*	(619)	
(4,123)	Arian ordynnwyd	(11,623)	53,329
539,385	**Cyfanswm Asedion llai Ymrwymiadau Cyfredol**		569,681
(149,764)	Benthyciadau Tymor Hir *(Nodyn 26)*	(149,195)	
(2,140)	Darpariaethau *(Nodyn 27)*	(6,214)	
(71,344)	Grantiau Llywodraeth Gohiriedig *(Nodyn 33)*	(83,011)	
(77)	Disgownt gohiriedig ar ad-daliadau cynnar dyled	(91)	
(128,978)	Ymrwymiad Pensiwn *(Nodyn 32)*	(104,652)	(343,163)
187,082	**Cyfanswm Asedion llai Ymrwymiadau**		226,518
257,047	Cyfrif Ail-ddatgan Asedion Sefydlog		272,979
98	Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig *(Nodyn 28)*		133
6,083	Reserf Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy		4,519
2,846	Cyfrif Cyllido Cyfalaf		4,894
3,397	Cronfeydd wrth gefn Ysgolion *(Nodyn 31)*		3,314
38,348	Reserfau a Glustnodwyd		35,405
(128,916)	Reserf Pensiynau		(104,581)
	Balansau Refeniw		
6,291	Cronfa'r Cyngor	8,244	
1,888	Cyfrif Refeniw Tai	1,611	9,855
187,082	**Cyfanswm Gwerth Net**		226,518

Er mwyn sicrhau cysondeb yn y dosbarthiadau rhwng 2006 a 2007, mae Mantolen 2006 wedi'i hailddatgan. Bellach mae Grantiau Llywodraeth Gohiriedig yn cael eu hystyried fel ymrwymiadau tymor hir yn hytrach na fel Reserfau a Balansau. Mae'r Disgownt Gohiriedig ar Ad-daliadau Cynnar Dyled wedi'u hailddosbarthu fel ymrwymiadau tymor hir a dan bennawd

ar wahân er mwyn dilyn gofynion y canllawiau newydd.

DATGANIAD LLIF ARIAN – 2006/07

2005/06 £'000	GWEITHGAREDDAU REFENIW	2006/07 £'000	2006/07 £'000
	Gwariant		
150,211	Arian a dalwyd i weithwyr	157,434	
124,338	Costau gweithredol eraill	138,711	
21,864	Taliadau i'r Pwll Cenedlaethol Trethi Ddi-Annedd	23,564	
7,547	Praeseptau a dalwyd	8,050	
19,284	Budd-dal Tai a dalwyd	19,871	347,630
323,244			
	Incwm		
(17,653)	Rhenti	(18,667)	
(40,525)	Incwm y Dreth Gyngor	(42,615)	
(24,447)	Incwm y Dreth Ddi-Annedd o'r Pwl Cenedlaethol	(26,557)	
(23,473)	Derbyniadau Trethi Ddi-Annedd	(23,929)	
(116,237)	Grant Cynnal Refeniw	(126,361)	
(25,713)	Grant Budd-daliadau	(26,148)	
(38,437)	Grantiau Penodol Eraill	(44,098)	
(52,624)	Ffioedd, taliadau a chyfraniadau	(55,167)	
(8,386)	Incwm arall	(15,259)	(378,801)
(24,251)	*(Gweler Nodyn 35 a 36)*		(31,171)
	COSTAU CYLLIDO		
	Gwariant		
9,887	Llog a dalwyd	9,415	
	Incwm		
(3,535)	Llog Dderbyniwyd	(3,633)	5,782
(17,899)			(25,389)
	GWEITHGAREDDAU CYFALAF		
	Gwariant		
35,967	Prynu Asedion Sefydlog	30,771	
7,434	Talu Grantiau a Chyfraniadau	7,330	
258	Benthyciadau Hir Dymor newydd	199	
43,659		38,300	
	Incwm		
(4,271)	Gwerthu Asedion	(2,884)	
(359)	Ad-daliadau gan Ddyledwyr Tymor Hir	(295)	
(24,260)	Grantiau Cyfalaf *(Gweler Nodyn 36)*	(22,380)	12,741
(3,130)			(12,648)
	RHEOLI ADNODDAU CYFREDOL		
(4,465)	Cynnydd/(Lleihad) mewn Buddsoddiadau Tymor Byr		18,890
(7,595)			6,242
	CYLLIDO		
	Gwariant		
16,760	Ad-dalu symiau a fenthycwyd	11,763	
	Incwm		
(15,000)	Benthyciadau Newydd	(10,500)	1,263

(5,835)	**(Cynnydd) / Gostyngiad mewn Arian a'i gyffelyb** *(Gweler Nodyn 37)*	7,505

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

NODYN 1 – ADDASIADAU BLWYDDYN BLAENOROL

Mae'r Cyngor wedi dilyn canllawiau diweddaraf CIPFA wrth baratoi'r a chyflwyno Datganiad o'r Cyfrifon 2006/07 sy'n cael effaith ar ffigyrau cymharol 2005/06 yn y Cyfrif Incwm a Gwariant:

- Nid yw treuliau cyllido cyfalaf, i bwrpas defnyddio asedion sefydlog, bellach yn cael eu rhoddi yn erbyn cyfrifon refeniw y gwasanaethau.
- Mae'r credydau am grantiau llywodraethol gohiriedig yn awr yn cael eu rhoddi yn y cyfrifon refeniw gwasanaeth yn hytrach na'u rhoddi fel credyd mewn eitem incwm corfforaethol.
- Mae ennillion a cholledion wrth werthu asedion sefydlog yn cael eu cydnabod yn y Cyfrif Incwm a Gwariant.
- Mae ad-dalu grantiau adnewyddu ac ad-daliadau yn codi dan y cynllun cymorth i brynu tai yn cael eu gosod mewn credyd yn y Cyfrif Incwm a Gwariant fel ffigwr net yn erbyn treuliau gohiriedig.

Dangosir effaith ar y ffigyrau cymharol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant yn y tabl isod.

	Y Cyfrif Refeniw Cyfunol yng Nghyfrifon 2005/06 £'000	Tynnu Costau Ariannu Cyfalaf £'000	Grantiau Gohiriedig £'000	Llog £'000	Addasiad CRT £'000	Ffigyrau Cymharol yng Nghyfrif Incwm a Gwariant £'000
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig	10,621	(1,017)	(213)			9,391
Gwasanaethau Amgylcheddol	13,359	(386)	(166)			12,807
Cynllunio a Datblygu	7,001	(896)	(1,724)			4,381
Addysg	76,227	(2,148)	(350)			73,729
Priffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth	17,754	(2,497)	(497)			14,760
Tai (Cyffredinol)	7,567	(245)	(5,462)			1,860
Gwasanaethau Cymdeithasol	37,683	(250)	(29)			37,404
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd	1,940	(22)	0			1,918
Gwasanaethau Llysoedd	209	0	0			209
Costau Corfforaethol a Democrataidd Craidd	2,420	(50)	(8)	(289)	158	2,231
Costau heb eu Dosrannu	138	(2)	(6)			130
Effaith ar Gost net Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor	**174,919**	**(7,513)**	**(8,455)**	**(289)**	**158**	**158,820**
Cyfrif Refeniw Tai	(700)	(18)	(103)		4,207	3,386
Effaith ar Gost net gwasanaethau	**174,219**	**(7,531)**	**(8,558)**	**(289)**	**4,365**	**162,206**
(Gwarged) / Colledion Gwasanaethau Masnachol	665	(20)				645
Praeseptau a Lefiau	7,214					7,214
Llog Taladwy a Thaliadau Tebyg	0			9,552		9,552
Llog ac Incwm ar Fuddsoddiadau	(3,407)				(126)	(3,533)
Cyfrif Rheoli Asedau	(8,310)	7,551	8,558	(7,799)		0
Cost Llog Pensiynau ac Enillion a Ddisgwylir ar Asedau	2,607					2,607
Effaith ar Wariant Net ar Weithgareddau	**172,988**	**0**	**0**	**1,464**	**4,239**	**178,691**

NODYN 2 - GWARIANT ADRAN 137, DEDDF LLYWODRAETH LEOL 1972

Mae Adran 137 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (diwygiwyd yn 2000) yn rhoi'r hawl i awdurdod lleol wario hyd at £5.44 y pen o boblogaeth berthnasol ardal yr Awdurdod, cyfesur â £641,920 yn 2006/07, er budd pobl ei ardal ar weithgareddau a phrosiectau nad oes hawl gwario penodol perthnasol iddynt dan bwerau eraill. Gwariwyd cyfanswm o £405,395 yn 2006/07 yn bennaf ar grantiau i gyrff gwirfoddol sy'n gwasanaethu'r gymuned. Mae hyn yn cymharu gyda £405,440 yn 2005/06.

NODYN 3 - GWASANAETHAU ASIANTOL

Mae'r Cyngor yn gweithredu ar sail asiant i ddarparu rhai gwasanaethau, ac hefyd yn gweinyddu Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd Cymru.

Y prif weithgareddau yw Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Cynulliad Cenedlaethol Cymru, gyda'r trafodion incwm a adennillir yn 2006/07 yn £23.232m.

NODYN 4 - GWARIANT AR GYHOEDDUSRWYDD

Yn unol ag Adran 5 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1986, mae'n rhaid i awdurdodau lleol gadw cyfrif ar wahân o wariant ar gyhoeddusrwydd a ddiffinnir fel unrhyw gyfathrebiad, mewn unrhyw ffurf, a gyfeirir at y cyhoedd neu at ran o'r cyhoedd. £813,782 oedd gwariant net y Cyngor ar gyhoeddusrwydd yn ystod 2006/07. Mae hyn yn cynnwys yr holl wariant ar hysbysebu at bob pwrpas. Mae hyn yn cymharu gyda £924,996 yn 2005/06.

NODYN 5 - INCWM DEDDF NWYDDAU A GWASANAETHAU 1970

Ni chafwyd unrhyw incwm o dan y pennawd yma yn 2006/07 na 2005/06.

NODYN 6 - LESU

Yn y gorffennol polisi'r Cyngor yn gyffredinol oedd cyllido rhai cerbydau a pheth offer drwy lesu, ond penderfynwyd ers 2004/05 i gymharu'r gost o lesu gyda'r gost o fenthyg er mwyn sicrhau gwerth gorau i'r Cyngor ar gyfer prynu'r asedau. Mae'r newidiadau yn sgil y Cod Darbodus wedi ein galluogi i fenthyg mwy na'r lefel safonol os oes rheswn digonol i wneud hynny.

Gwerth cyfalaf yr asedion a gyllidwyd drwy'r dull yma yn ystod y flwyddyn oedd Dim (£1,123,915 yn 2005/06) a chyfanswm y taliadau lesu am y flwyddyn oedd £773,200 (£834,204 yn 2005/06). Mae'r balansau sydd yn daladwy ar gytundebau les ar 31 Mawrth 2007 yn dod i gyfanswm o £1,222,153 (£1,849,907 ar 31 Mawrth 2006).

NODYN 7 - COSTAU PENSIWN

Fel rhan o delerau ac amodau gwaith eu swyddogion a'u gweithwyr eraill, mae'r Awdurdod yn cynnig buddion ymddeol. Er nad yw'r buddion yma yn cael eu talu hyd nes i'r gweithwyr ymddeol, mae gan yr awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau. Mae rhaid eu dangos ar yr adeg mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliau yn y dyfodol. Mae Cyngor Gwynedd yn ymwneud â dau gynllun pensiwn gwahanol, gyda'r ddau yn yn rhoi budd-daliadau diffinedig i'r aelodau yn ôl cyflog a gwasanaeth, sef Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Chynllun Pensiwn Athrawon.

a) **Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol -** Mae hwn ar gael i holl weithwyr llywodraeth leol yn cynnwys staff mewn ysgolion a chorfforaethau addysg bellach sydd ddim yn athrawon, yn ogystal â gweithwyr o gyrff ar yr atodlen neu gyrff a ganiateir. Gweinyddir y cynllun gan Gyngor Gwynedd - mae'n gynllun a ariannir, sy'n golygu bod yr awdurdod a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, sydd wedi eu cyfrifo ar lefel sydd i fod i falansio ymrwymiadau'r gronfa gyda'r asedau a fuddsoddir.

b) **Cynllun Pensiwn Athrawon -** Gweinyddir hwn gan Adran Addysg y Llywodraeth ar sail "cronfa dybiannol". At ddibenion Safon Adrodd Ariannol 17 (FRS 17) diffinir Cynllun Pensiwn Athrawon fel cynllun buddion a ddiffinir lle na ellir priodoli'r asedau ac ymrwymiadau'r cynllun i gyflogwyr unigol ar sail rhesymol a chyson.

a) Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r awdurdod yn adnabod cost y buddion ymddeol yn y Gwariant Net ar Wasanaethau pan mae gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan mae'r buddion yn cael eu talu. Fodd bynnag, mae'r gost sydd rhaid ei ddangos yn erbyn treth y cyngor yn seiliedig ar yr arian a delir yn ystod y flwyddyn, felly mae gwir gost buddion ymddeol yn cael eu gwrth-droi allan o'r Cyfrif Incwm a Gwariant ar ôl Gwariant Net y Gweithgareddau. Yn ystod y flwyddyn mae'r trafodion canlynol wedi cael eu gwneud yn y Datganiad o'r Symudiad ar y Gronfa Gyffredinol :

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd £'000		**Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd £'000**		**Cyfanswm £'000**	
	31 Mawrth 2006	**31 Mawrth 2007**	**31 Mawrth 2006**	**31 Mawrth 2007**	**31 Mawrth 2006**	**31 Mawrth 2007**
Gwariant Net ar Wasanaethau						
Cost Gwasanaeth Cyfredol	(10,915)	(15,113)	0	0	(10,915)	(15,113)
Cost Gwasanaeth y Gorffennol	(39)	(23)	0	0	(39)	(23)
Cwtogiad a Setliad	(46)	(49)	0	0	(46)	(49)
Gwariant Net ar Weithgareddau						
Cost Llog	(15,753)	(17,776)	(2,762)	(2,633)	(18,515)	(20,409)
Enillion disgwyliedig ar yr Asedau yn y Cynllun	13,723	16,970	2,185	2,381	15,908	19,351
Cyfanswm I'w ariannu allan o'r Dreth						
Symudiad ar y Reserf Pensiwn	850	1,583	577	252	1,427	1,835
Gwir gyfanswm pensiynau gafodd ei roi yn erbyn y Dreth yn ystod y flwyddyn						
Cyfraniadau Cyflogwr i'r Cynllun	(12,180)	(14,408)	0	0	(12,180)	(14,408)

Rhestrir y tybiaethau a ddefnyddiwyd ar gyfer amcangyfrif y ffigyrau sydd yn y nodyn yma yn Nodyn 32. Mae Nodyn 43 yn nodi manylion profiad y gorffennol o enillion a cholledion.

Yn wyneb y cynnydd yn y marchnadoedd stoc mae gwerth yr asedau wedi cynnyddu ers i'r actiwari wneud yr amcangyfrif uchod. Bydd y cynnydd yma, wrth gwrs, yn cael effaith ar faint y diffyg a nodir uchod.

b) Cynllun Pensiwn Athrawon

Mae athrawon sy'n cael eu cyflogi gan yr awdurdod yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon, sy'n cael ei weinyddu gan Asiantaeth Pensiynau Athrawon (APA). Mae'r cynllun yn rhoi buddion diffiniedig i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dal pensiynadwy aelodau.

Yn 2006/07 talodd y Cyngor £5.39m am gost pensiwn athrawon, oedd yn cynrychioli 13.65% o dâl pensiynadwy athrawon. Yn ychwanegol at hyn mae'r Cyngor yn gyfrifol am daliadau pensiwn sy'n ymwneud a'r blynyddoedd ychwanegol y mae wedi ei ddyfarnu, ynghyd a'r cynnydd perthnasol. Yn 2006/07 roedd hyn yn £0.89m, ac yn cynrychioli 2.26% o dâl pensiynadwy athrawon.

Mae Safon Adrodd Ariannol 17 'Buddion Ymddeoliad' (FRS 17) wedi cael ei ddilyn yn y cyfrifon, gan gynnwys yn y Cyfrif Refeniw Tai.

NODYN 8 - LLEIAFSWM Y DDARPARIAETH REFENIW

Cyfrifwyd y Lleiafswm Darpariaeth Refeniw (sef y swm y mae gofyn i'r Cyngor roddi o'r neilltu o'r Cyfrif Refeniw er mwyn ad-dalu dyled) ar gyfer 2006/07 fel a ganlyn:-

	2005/06	2006/07
	£'000	**£000**
Cyfrif Refeniw Tai - (2% x Gofyn Cyllido Cyfalaf Tai ar 1af Ebrill 2006)	446	379
Gwasanaethau Eraill (4% x Gofyn Cyllido Cyfalaf Gwasanaethau Eraill ar 1af Ebrill 2006)	5,136	5,241
	5,582	5,620
Llai addasiad oherwydd Cymudiad Grantiau Adnewyddu	(668)	(420)
Lleiafswm Darpariaeth Refeniw	**4,914**	**5,200**
Gwireddwyd drwy Dibrisiant	(12,841)	(15,021)
Dosbarthiad gofynnol o'r Cyfrif Cyllido Cyfalaf	7,927	9,821
	(4,914)	**(5,200)**

NODYN 9 - LWFANSAU AELODAU

Talwyd lwfansau i aelodau'r Cyngor yn ystod 2006/07 fel y nodir isod:-

2005/06		2006/07
£		**£**
999,115	Lwfansau	1,024,044

NODYN 10 - TALIADAU I WEITHWYR

Mae'r Rheoliadau Cyfrifo ac Archwilio Cymru 2005 yn gosod dyletswydd ar y Cyngor i ddatgelu'r nifer o swyddogion ble roedd eu tâl (fel a ddiffiniwyd) am y flwyddyn dros £60,000. Mae'r dehongliad penodedig ar gyfer y gofyn diffiniedig wedi newid ar gyfer 2006/07, ac nid ydyw nawr yn eithrio cyfraniad y gweithiwr i gronfa bensiwn.

Fe amlinellir isod y wybodaeth ofynnol, ac er mwyn cydymffurfio hefo'r gofynion ddiweddaraf, mae'r sefyllfa cyfatebol ar gyfer 2005/06 hefyd wedi ei ail-ddatgan:–

Nifer Gweithwyr y Cyngor a dderbyniodd mwy na £60,000:

Nifer yn 2005/06		**Nifer yn 2006/07**
7	£60,000 - 69,999	11
4	£70,000 - 79,999	6
-	£80,000 - 89,999	-
1	£90,000 - 99,999	-
-	£100,000 - 109,999	1

NODYN 11 - TRAFODION SYLWEDDOL GYDA PHARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae Cod Ymarfer CIPFA yn gofyn am wybodaeth ynglŷn â thrafodaethau materol-berthnasol gyda phartion cysylltiedig sydd ddim wedi eu cynnwys rhywle arall yn y cyfrifon.

Cynhwysir y wybodaeth hon yn y datganiad o'r cyfrifon o dan wahanol benawdau fel a ganlyn:-

(i) Manylion y trafodaethau gyda'r Gronfa Bensiwn.
Nodyn 7 ar dudalennau 27, 28 a 29.
Cyfrifon y Gronfa Bensiwn ar dudalennau 59 - 67.

(ii) Manylion y trafodaethau gyda Is-gwmnïau a Chwmnïau Cysylltiol.
Nodyn 44 ar dudalen 52.
Talwyd £2,917,187 i Gwmni Cynnal ar gyfer gwasanaethau i ysgolion yn ystod 2006/07.

(iii) Grantiau'r Llywodraeth Sylweddol.
Cyfrif Incwm a Gwariant ar dudalen 21.
Nodyn 36 ar dudalen 45.

(iv) Awdurdodau Lleol Eraill a Chyrff sydd yn gofyn am braesept.
Nodyn 14 ar dudalen 31.
Nodyn 15 ar dudalen 32.
Nodyn 24 ac 25 ar dudalennau 38 a 39.

(v) Aelodau a Phrif Swyddogion.
Nodyn 9 a 10 ar dudalennau 29 a 30.

Mae'r Cyngor yn penodi aelodau i rai gyrff elusennol neu wirfoddol neu maent wedi datgan cysylltiad â mudiadau. Talwyd £4,223,218 yn ystod 2006/07 fel grantiau neu chyfraniadau ar gyfer gwasanaethau gan y cyrff yma.

Mae aelodau wedi datgan diddordeb mewn cytundebau neu busnesau a all fod yn ymdrin â'r Cyngor. Talwyd cyfanswm o £355,911 yn ystod 2006/07 o dan y pennawd yma.

Mae nifer o Brif Swyddogion wedi datgan diddordeb mewn cwmniau neu gyrff cyhoeddus sydd yn derbyn taliadau gan y Cyngor. Talwyd £478,745 i'r cyrff yma yn ystod 2006/07.

NODYN 12 – SEFYLLFA'R UNEDAU MASNACHOL

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am weithredu amryw o wahanol wasanaethau masnachol gan gynnwys rhai a fu'n flaenorol yn rhan o'r gyfundrefn tendro cystadleuol gorfodol. Cyfrifir am weithgareddau y cyn unedau masnachol Peirianeg Sifil Gwynedd, Amgylchedd Gwynedd a'r rhan Cynnal Tiroedd o dan y pennawd gwasanaeth priodol (gweler tudalen 21). Gweler ddadansoddiad o'r gweddill o dan bennawd "(Elw) / Colled Net Gwasanaethau Masnachol" isod:-

Uned	Gwariant £'000	Incwm £'000	(Elw) / Diffyg £'000
Gwasanaethau Masnachol –			
Arlwyo	6,484	(6,415)	69
Glanhau Adeiladau	4,481	(4,579)	(98)
Hyfforddiant Gwynedd	1,573	(892)	681
Uned Argraffu	629	(570)	59
Unedau Diwydiannol	322	(570)	(248)
Cyfanswm	13,489	(13,026)	463

NODYN 13- RESERFAU A GLUSTNODWYD

Rhoddir manylion llawn ynglŷn â'r reserfau yma yn Nodyn 42 ar dudalennau 47 – 50 o'r cyfrifon.

NODYN 14 – PRAESEPTAU

Rhoddir manylion isod o'r praeseptau a lefiau a dalwyd yn ystod y flwyddyn:-

PRAESEPTAU A LEFIAU A DALWYD YN YSTOD Y FLWYDDYN

2005/06 £'000		2006/07 £'000
4,896	Awdurdod Tân Gogledd Cymru	5,139
1,082	Parc Cenedlaethol Eryri	1,093
1,061	Cynghorau Cymuned	1,121
115	Pwyllgor Pysgodfeydd y Gogledd Orllewin a Gogledd Cymru	129
59	Byrddau Traenio Lleol	61
7,213	**Cyfanswm**	7,543

NODYN 15 - Y DRETH GYNGOR

Mae'r Cyngor yn penderfynu ar ei anghenion gwariant am y flwyddyn ac yn ei drosi i Dreth Gyngor Band D drwy ei rannu gyda chyfrifiad o'r nifer eiddo sydd ym mhob band Treth Gyngor yn ei ardal a'u datgan yn nhermau nifer cyfatebol ym Mand D (Sylfaen y Dreth Gyngor). Yna, ychwanegir gofynion yr Awdurdod Heddlu at y swm yma i sefydlu'r Dreth Gyngor ar gyfer y Sir.

Cyfrifwyd sylfaen y Dreth Gyngor ar gyfer 2006/07 fel a ganlyn:-

CYFRIFIAD SYLFAEN Y DRETH GYNGOR AR GYFER 2006/07

Band Prisio	Nifer Eiddo yn dilyn gostyngiadau	Lluosogydd Statudol	Nifer Cyfatebol Eiddo Band D
A*	14	5/9	7.92
A	7,129	6/9	4,752.47
B	12,837	7/9	9,984.47
C	10,520	8/9	9,350.95
D	9,273	1	9,273.25
E	7,189	11/9	8,785.94
F	3,328	13/9	4,807.24
G	1,108	15/9	1,846.25
H	147	18/9	294.50
I	47	21/9	109.67
		Cyfanswm	49,212.66
	Sylfaen y Dreth Gyngor ar ôl lwfans colledion casglu		48,233.97

Rhoddir dadansoddiad o'r Incwm net, sy'n deillio i'r Cyngor, isod:-

2005/06 £'000		2006/07 £'000
46,865	Treth Gyngor a godwyd	49,051
(7,547)	**Llai** swm yn daladwy i Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru	(8,050)
(170)	**Llai** darpariaeth dyledion drwg	(111)
(535)	Rhyddhad trosiannol	(63)
535	Grant Rhyddhad Trosiannol	3
0	Grant Gweinyddu Treth y Cyngor i Bensiynwyr	47
39,148		40,877

NODYN 16 - Y DRETH DDI-ANNEDD GENEDLAETHOL

Fe reolir y Dreth Ddi-Annedd Genedlaethol gan y Llywodraeth ond cynghorau lleol sy'n gyfrifol am ei gasglu a'i dalu i gronfa ganolog a weinyddir gan Gynulliad Cenedlaethaol Cymru. Maent hwythau wedyn yn dosrannu symiau o'r Gronfa yma i Awdurdodau Lleol ar sail poblogaeth.

Mae'r Llywodraeth yn pennu swm y Dreth am y flwyddyn (43.2c yn 2006/07) a luosir gyda gwerth trethiannol yr eiddo. Yn amodol ar effaith trefniadau dros dro a rhai gostyngiadau eraill, dyma fydd y swm a delir gan y trethdalwr.

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol 2006/07 roedd yna 6,764 eiddo ar y rhestr brisio leol yng Ngwynedd, yn cynrychioli gwerth trethiannol o £70,329,079.

Rhoddir isod ddadansoddiad o'r incwm net i'r Cyngor o'r Dreth Ddi-Annedd:-

2005/06		**2006/07**
£'000		**£'000**
23,113	Treth Ddi Annedd a godwyd	24,051
(323)	**Llai** Lwfans Costau Casglu	(328)
(91)	**Llai** Darpariaeth Dyledion Drwg	(62)
(22,699)	**Llai** swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(23,661)
0		0
(24,447)	Derbyniadau o'r Gronfa Genedlaethol	(26,557)
(24,447)	**Incwm net o'r Dreth Ddi-Annedd**	(26,557)

NODYN 17 – Y CYFRIF INCWM A GWARIANT RHEOLAETH ADEILADAU

Mae'r gwariant ac incwm ar y cyfrif yma yn perthyn i'r gwaith rheoliadau adeiladau ar wirio a goruchwylio yn cynnwys ystyried unrhyw achos gorfodaeth ond nid y gwaith o roi rhybuddion statudol o dan y Ddeddf Adeiladu 1984.

Disgwyliwyd i'r cyfrif adennill y costau dros unrhyw gyfnod o dair mlynedd symudol, ac mae'r gofynion yn cael eu hadolygu yn flynyddol. Fe welir fod colled o £28,603 dros y dair mlynedd diwethaf, gorwariant unwaith ac am byth sydd yng nghyfrifon 2006/07.

	£
Cyfanswm incwm ffioedd a dderbyniwyd (ac eithrio TAW)	(504,542)
Cyfanswm gwariant	576,086
(Elw)/Colled ar gyfer 2006/07	71,544
(Elw)/Colled ar gyfer 2005/06	(50,688)
(Elw)/Colled ar gyfer 2004/05	7,747
(Elw)/Colled ar gyfer y dair mlynedd diwethaf	28,603

NODYN 18 – FFIOEDD ARCHWILIO

Talwyd ffioedd i Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod 2006/07 fel a nodir isod:-

2005/06 £		**2006/07** £
264,726	Ffioedd Archwilio Safonol	263,928
71,937	Ffioedd Arolygu Statudol	66,965
110,098	Ffioedd ar gyfer hawliadau a dychweliadau grant	120,838
(13,764)	Ffioedd eraill	(14,067)
432,997		437,664

Yn gynwysedig yn y Ffioedd Eraill mae £14,067 gan fod anfoneb Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn cynnwys ffi am archwilio cyfrifon y Gronfa Bensiwn. Yn 2005/06 roedd y ffi yn £13,764.

NODYN 19 - ASEDION SEFYDLOG

Fe ddangosir yn y tabl isod y symudiadau ar y gwahanol gategorïau o asedion sefydlog yn ystod 2006/07:-

TRAFODION ASEDION SEFYDLOG – 2006/07

	Balans 1.4.06	Addasiad Balans Agoriadol	Gwariant 2006/07	Gwerthwyd 2006/07	Dibrisiant 2006/07	Addasiad Ail Brisio / Ysgrifennu Allan	Balans 31.3.07
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedion Gweithredol							
Tai Cyngor	241,298	0	5,382	(2,022)	(6,032)	28,235	266,861
Tir ac Adeiladau	147,868	3,368	11,709	(487)	(3,480)	(9,660)	149,318
Isadeiladwaith	78,429	(11)	10,091	0	(2,369)	0	86,140
Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar	9,447	11	4,444	0	(3,150)	0	10,752
Asedion Cymunedol	401	0	104	0	(8)	(104)	393
Asedion An-weithredol							
Eiddo Buddsoddi	4,624	(3,368)	0	(85)	19	54	1,244
Asedion yn Cael eu Hadeiladu	75	0	0	0	0	0	75
Cyfanswm	482,142	0	31,730	(2,594)	(15,020)	18,525	514,783

Prisiwyd eiddo gweithredol y Cyngor gan Brif Swyddog Stadau Cyngor Gwynedd ar 1af Ebrill 2005 yn unol â'r polisïau a nodwyd yn Nodyn 2 o'r Datganiad Polisïau Cyfrifo sy'n ymddangos ar flaen y Datganiad o'r Cyfrifon.

Mae Tai Cyngor wedi eu prisio ar sail Gwerth Defnydd Presennol i Dai Cymdeithasol (EUV-SH), yn unol â gofynion Datganiad o Ymarfer Argymelledig ar gyfer Llywodraeth Leol. Mae'r fethodoleg a ddefnyddiwyd gan y Cyngor i bennu'r gwerth defnydd presennol i dai cymdeithasol angen cyfrifo 'ffactor addasu' sydd wedyn yn cael ei roi yn erbyn y gwerth eiddo gwag i adlewyrchu'r ffaith fod gan Dai Cyngor denant 'tai cymdeithasol' mewn lle. Mae ffactorau addasu ar gyfer pob ardal yn Lloegr yn gynwysedig mewn arweiniad a ddarparwyd gan Swyddfa'r Dirprwy Prif Weinidog yng Ngorffennaf 2005. Nid yw Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi darparu arweiniad tebyg. Mae Prisiwr y Cyngor felly wedi cyfrifo ffactor addasu a fwriadwyd i adlewyrchu ffactorau'r farchnad leol.

Dangosir y ffyrdd o gyllido'r asedion a brynwyd yn ystod y flwyddyn gyda'r wybodaeth ar wariant cyfalaf yn y rhagymadrodd eglurhaol.

Yn unol â'r polisi cyfrifo a nodwyd ar dudalen 17, ni fu unrhyw newid yng ngwerth asedau yn ystod 2006/07 oherwydd amhariad.

Fe roddir dadansoddiad o asedion sefydlog y Cyngor yn y tabl canlynol:-

DADANSODDIAD O NIFER YR ASEDION SEFYDLOG AR Y GOFRESTR ASEDION	**31 Mawrth 2007**
Tai Cyngor	6,362
Ysgolion (yn eithrio Ysgolion Eglwysig)	110
Cartrefi a Chanolfannau Gwasanaethau Cymdeithasol	27
Swyddfeydd a Neuaddau Cyhoeddus	23
Depos / Storfeydd	18
Canolfannau Hamdden & Phyllau Nofio	20
Canolfannau Ieuenctid a Chymdeithasol	15
Meysydd Parcio oddi ar y stryd	31
Llyfrgelloedd	16
Stadau Diwydiannol	22
Siopau	16
Amlosgfa	1
Mynwentydd	1
Archifdy	1
Amgueddfeydd	4
Neuaddau Cyhoeddus	3
Llysoedd Ynadon	0
Hostel	2
Amrywiol adeiladau eraill	40
Meysydd Carafannau	1
Cerbydau	167
Priffyrdd (Cilomedrau)	2,885
Pontydd	744
Asedion Cymunedol	5
Manddaliadau (Aceri)	3,132

NODYN 20 - YMRWYMIADAU AR GYTUNDEBAU CYFALAF

Roedd yr ymrwymiadau o sylwedd ar gytundebau cyfalaf ar 31 Mawrth 2007 fel y ganlyn:-

	Swm y Cytundeb £'000	**Taliadau hyd yma £'000**	**Swm heb ei dalu £'000**
Ysgol Newydd Pendalar, Ffordd Bethel, Caernarfon	3,814	3,160	654
Gwelliannau Dol Elen a Maes Tryfan	621	161	460
Ail-Adeiladu Neuadd Chwaraeon Bro Dysynni, Tywyn	584	155	429

NODYN 21 – TREULIAU GOHIRIEDIG

TRAFODION TREULIAU GOHIRIEDIG – 2006/07			
	Grantiau Tai	**Eraill**	**Cyfanswm**
	£'000	**£'000**	**£'000**
Balans ar 1 Ebrill 2006	0	0	0
Gwariant yn ystod y flwyddyn	4	7,326	7,330
Ysgrifenwyd i lawr yn y flwyddyn	(4)	(7,326)	(7,330)
Balans ar 31 Mawrth 2007	0	0	0

NODYN 22 - DADANSODDIAD O ASEDION NET A DDEFNYDDIR

DADANSODDIAD O ASEDION NET A DDEFNYDDIR		
31 Mawrth 2006		**31 Mawrth 2007**
£'000		**£'000**
39,361	Cronfa'r Cyngor	59,758
147,721	Cyfrif Refeniw Tai	170,930
187,082	**Cyfanswm**	230,688

NODYN 23 – BUDDSODDIADAU

DADANSODDIAD O FUDDSODDIADAU'R CYNGOR		
31 Mawrth 2006		**31 Mawrth 2007**
£'000		**£'000**
	Buddsoddiadau Tymor Hir	
746	Cwmni Gwastraff Môn-Arfon	746
130	Debentur Cymdeithas y Cynghorau Dosbarth	130
1	Stoc Cwmnïau	1
15	Stoc y Llywodraeth	15
892	**Cyfanswm Tymor Hir**	892
	Buddsoddiadau Tymor Byr	
64,645	Ar y Farchnad Arian	83,535

Mae'r buddsoddiad mewn Cwmni Gwastraff Môn Arfon yn cynrychioli buddiannau o 50% mewn cwmni gwaredu gwastraff lleol ar y cyd gyda Chyngor Sir Ynys Môn. Rhoddir manylion pellach yn Nodyn 44 dudalen 52.

NODYN 24 - DYLEDWYR

Fe roddir dadansoddiad o ddyledwyr y Cyngor isod:-

DYLEDWYR YN DDYLEDUS YMHEN BLWYDDYN

31 Mawrth 2006 £'000		31 Mawrth 2007 £'000
14,812	Adrannau'r Llywodraeth	18,109
3,685	Cyrff Cyhoeddus Eraill	3,060
1,555	Asiantaethau Cyhoeddus Eraill	2,389
1,973	Talwyr y Dreth Gyngor	1,797
1,073	Trethi Di-Annedd Cenedlaethol	820
926	Tenantiaid	895
8	Morgeiswyr	135
8,115	Amrywiol Ddyledwyr Eraill	7,371
373	Taliadau 2007/08 a wnaed yn 2006/07	687
302	Incwm 2006/07 wedi ei dderbyn yn Ebrill a Mai 2007	343
32,822		35,606
(4,851)	**Llai**: Darpariaeth Dyledion Drwg	(4,013)
27,971	**Dyledwyr Net**	31,593

DYLEDWYR YN DDYLEDUS AR ÔL BLWYDDYN

31 Mawrth 2006 £'000		31 Mawrth 2007 £'000
543	Benthyciadau ceir i weithwyr	468
30	Morgeisi - Cyffredinol	25
170	- Cyn-denantiaid	107
61	Barcud (elfen Cyngor Gwynedd)	46
20	Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd	15
14	Eraill	13
838	**Cyfanswm**	674

NODYN 25 – CREDYDWYR

DADANSODDIAD O GREDYDWYR Y CYNGOR

31 Mawrth 2006 £'000		31 Mawrth 2007 £'000
6,249	Adrannau'r Llywodraeth	14,532
1,106	Awdurdodau Cyhoeddus Eraill	2,260
1,441	Asiantaethau Cyhoeddus Eraill	1,096
1,099	Talwyr y Dreth Gyngor	1,360
370	Trethi Di-Annedd Cenedlaethol	(5)
9,627	Amrywiol Gredydwyr Eraill	14,599
102	Derbyniadau Rhent ymlaen llaw	265
311	Derbyniadau Eraill ymlaen llaw	439
12,575	Taliadau Ebrill a Mai a wnaed am nwyddau a dderbyniwyd neu am waith a wnaed cyn 31 Mawrth 2007	16,113
32,880		50,659

NODYN 26 - BENTHYCIADAU

DADANSODDIAD O FENTHYCIADAU Y CYNGOR

Ffynhonnell y Benthyciad	Amrediad Llog sy'n daladwy %	Dyledus 31.3.2006 £'000	Dyledus 31.3.2007 £'000
Bwrdd Benthyciadau Gweithfeydd Cyhoeddus	3.75 - 11.00	151,077	149,814
		151,077	149,814

		31.3.2006	31.3.2007
Daw cyfnod y benthyciadau i ben fel a ganlyn			
	O fewn blwyddyn	1,313	619
	Rhwng 1 a 2 flynedd	619	576
	Rhwng 2 a 5 mlynedd	11,611	16,947
	Rhwng 5 a 10 mlynedd	18,721	8,809
	Dros 10 mlynedd	118,813	122,863
	Cyfanswm	151,077	149,814
Llai : Taladwy o fewn blwyddyn sydd yn dangos o dan benthyciadau tymor byr		(1,313)	(619)
Cyfanswm benthyciadau tymor hir		149,764	149,195

NODYN 27- DARPARIAETHAU

Mae'r Cyngor yn gosod o'r neilltu ddarpariaethau ar gyfer ymrwymiadau penodol na ellir ar hyn o bryd eu pennu'n sicr o ran maint neu amser. Nid yw hi'n bosibl o dan egwyddorion cyfrifeg i wneud darpariaethau ar gyfer gwariant anwastad. Fodd bynnag, gellir sefydlu reserfau wedi eu clustnodi a dangosir y rheiny ar dudalen 48 yn Nodyn 42.

NODYN 28 - DERBYNIADAU CYFALAF GOHIRIEDIG

Symiau sy'n deillio o werthiant asedion ac a dderbynnir mewn rhan-daliadau dros gyfnod o amser yw Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig. Maent yn dod yn bennaf o werthiant tai Cyngor ar forgais, ac maent yn rhan o'r pennawd morgeisi dan y pennawd dyledwyr tymor hir.

NODYN 29 - YMRWYMIADAU DIBYNNOL

Mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth yn y cyfrifon mewn perthynas â hawliadau cyflog cyfartal. Fodd bynnag, o ran ymrwymiad, nid yw'r sefyllfa wedi ei sefydlu'n iawn eto gan nad oes sicrwydd fod ymrwymiad o'r fath yn bodoli nac ychwaith ei faint.

NODYN 30 - YMDDIRIEDOLAETHAU

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel yr unig ymddiriedolwr ar gyfer 169 gymynroddion megis cronfeydd gwobrau ysgolion a chronfeydd cysuron a gwelliannau yn sefydliadau'r Gyfadran Gofal. Cyfanswm y balans ar y cronfeydd hyn ar 31 Mawrth 2007 oedd £628,653. Buddsoddir hwy'n llawn er mwyn creu incwm.

Mae'r ddwy gronfa fwyaf yn dangos ar ddatganiadau ar wahân ar dudalennau 61 a 62.

NODYN 31 - BALANSAU YSGOLION

Cynrychiolir y swm yna yr elfen o falansau a rhyddhawyd o dan datganoli cyllideb yn uniongyrchol i'r ysgolion ond sydd heb ei gwario ar ddiwedd y flwyddyn ariannol:-

31 Mawrth 2006 £'000		31 Mawrth 2007 £'000
3,672	Balansau Ysgolion Unigol	3,519
(242)	Ysgolion sydd wedi gordynnu	(180)
(41)	Cynllun Benthyca Ysgolion	(45)
8	Balansau Cyffredinol	20
3,397		3,314

NODYN 32 – YMRWYMIAD PENSIYNAU

Mae Nodyn 7 yn nodi manylion cyfranogiad yr awdurdod i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (a weinyddir gan Gyngor Gwynedd) a'r Cynllun Pensiwn Athrawon.

Isod dangosir yr asedau a'r ymrwymiadau ar gyfer buddion ymddeol sy'n perthyn i'r awdurdod ar 31 Mawrth:-

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd £'000 31 Mawrth		**Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd £'000 31 Mawrth**		**Cyfanswm £'000 31 Mawrth**	
	2006	**2007**	**2006**	**2007**	**2006**	**2007**
Amcangyfrif Ymrwymiadau yn y Cynllun	(356,980)	(362,293)	(55,751)	(52,547)	(412,731)	(414,840)
Amcangyfrif Asedau yn y Cynllun	249,151	277,282	34,602	32,906	283,753	310,188
Asedau/(Ymrwymiadau) Net	**(107,829)**	**(85,011)**	**(21,149)**	**(19,641)**	**(128,978)**	**(104,652)**

Mae'r ymrwymiadau yn dangos faint o fuddion ymddeol sydd gan yr awdurdod i'w dalu yn yr hir-dymor. Bydd y diffyg yng Nghynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei ad-ennill drwy gynyddu'r cyfraniadau, fel a asesir gan actiwari'r cynllun, dros weddill oes gwaith y gweithwyr.

Mae'r ymrwymiadau wedi cael eu asesu ar sail actiwaraidd drwy ddefnyddio'r dull taflunio uned, sef amcangyfrif o'r pensiynau fydd yn daladwy mewn blynyddoedd yn ddibynnol ar dybiaethau am nifer marwolaethau, lefel cyflogau a.y.y.b. Mae Cynllun Pensiwn Gwynedd wedi cael ei hasesu gan Hymans Robertson sef cwmni actiwaraidd annibynnol. Dyma'r prif dybiaethau maent wedi eu defnyddio yn eu cyfrifiad:-

	31 Mawrth 2006	**31 Mawrth 2007**
Cyfradd Chwyddiant Prisiau	3.1%	3.2%
Cyfradd Chwyddiant Cyflogau	4.6%	4.7%
Cyfradd Chwyddiant Pensiynau	3.1%	3.2%
Cyfradd Disgownt	4.9%	5.4%

Mae'r asedau yng Nghronfa Bensiwn Gwynedd yn cael eu prisio ar bris teg, yn bennaf gwerth marchnad y buddsoddiadau, ac yn cynnwys y categoriau canlynol, yn ôl maint cyfanswm yr asedau sy'n cael eu dal gan y Gronfa:-

	Enillion Tymor Hir	**31 Mawrth 2006**	**31 Mawrth 2007**
	%	%	%
Cyfranddaliadau	7.8	74.6	75.9
Bondiau	4.9	13.3	12.2
Eiddo	5.8	8.8	9.4
Arian	4.9	3.3	2.5
Cyfanswm	7.2	100.00	100.00

Doedd dim cyfraniadau yn aros i'w talu drosodd i Gynllun Pensiwn Athrawon ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r cynllun yn gynllun buddion diffiniedig sy'n cael ei weinyddu gan Asiantaeth Pensiynau Athrawon (APA). Er nad yw'r cynllun wedi ei gyllido, mae'r APA yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol fel sail ar gyfer cyfrifo cyfradd cyfraniad y cyflogwr a delir gan awdurodau addysg lleol. Er hynny nid yw'n bosib i'r awdurdod adnabod y rhan o asedau ac ymrwymiadau'r cynllun sy'n perthyn i'w weithwyr. I bwrpas y datganiad o'r cyfrifon yma, mae'n cael ei gyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig.

NODYN 33 – GRANTIAU LLYWODRAETH GOHIRIEDIG

Mae'r balans ar y cyfrif hwn yn cynrychioli gwerth y cyfraniadau a'r grantiau cyfalaf hynny a ddefnyddwyd i gyllido gwaith prynu neu wella asedau sefydlog parhaol sy'n cael eu dal yn y gofrestr asedau, neu dreuliau a ohirwyd. Mae'r balans ar y cyfrif hwn yn cael ei ryddhau i refeniw i gyfateb i'r dibrisiant neu drwy ddileu y treuliau a ohirwyd. Mae'r holl grantiau sy'n berthnasol i dreuliau gohiriedig yn cael eu rhyddhau yn y flwyddyn.

GRANTIAU LLYWODRAETH GOHIRIEDIG

2005/06		**2006/07**
£'000		**£'000**
51,836	**Balans 1 Ebrill 2006**	71,344
29,367	Grantiau a ddefnyddwyd	20,304
	Grantiau a chyfraniadau wedi eu rhyddhau	
(3,028)	- ar ddibrisiant	(2,284)
(6,831)	- ar dreuliau gohiriedig yn y flwyddyn	(6,353)
71,344	**Balans ar 31 Mawrth 2007**	83,011

NODYN 34 - GOFYN CYLLIDO CYFALAF

Mae Cod Darbodus CIPFA, a ddefnyddiwyd yn gyntaf yn y flwyddyn ariannol 2004/05, yn ymofyn bod y Cyngor yn mabwysiadu Dangosyddion Darbodus sydd yn dangos bod rhaglen cyfalaf y Cyngor yn fforddiadwy, yn ddarbodus ac yn gynaladwy. Un o'r dangosyddion yma yw'r Gofyn Cyllido Cyfalaf. Mae'r dangosydd yma'n adlewyrchu'r angen sylfaenol i fenthyca ar gyfer pwrpas cyfalaf. Os nad yw gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n syth bydd yr gofyn cyllido cyfalaf net yn cynyddu. Bydd hyn yn wir pe bydd benthyciad allanol yn digwydd neu ddim.

2005/06 £'000		2006/07 £'000
482,141	Asedion Sefydlog	514,783
892	Buddsoddiadau Tymor Hir	892
(71,344)	Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	(83,011)
(257,047)	Cyfrif Ail-ddatgan Asedion Sefydlog	(272,978)
(2,846)	Cyfrif Cyllido Cyfalaf	(4,894)
151,796	**Gofyn Cyllido Cyfalaf ar 31 Mawrth**	154,792

Mae'r symudiadau yn y flwyddyn yn cael eu egluro fel a ganlyn:

2005/06 £'000		2006/07 £'000
152,115	**Gofyn Cyllido Cyfalaf agoriadol**	151,796
0	Addasiad i'r ffigwr agoriadol	80
43,401	Buddsoddiadau Cyfalaf yn y flwyddyn	39,060
(3,599)	Derbyniadau Cyfalaf a ddefnyddwyd	(2,765)
(29,367)	Grantiau Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(20,304)
(2,828)	Gwariant Cyfalaf yn erbyn Refeniw	(6,170)
(4,914)	Darpariaethau Refeniw (MRP)	(5,200)
	Symiau Gwirfoddol Ychwanegol a neilltuwyd :	
(3,012)	Derbyniadau Cyfalaf	(1,705)
151,796	**Gofyn Cyllido Cyfalaf wrth gau**	154,792

NODYN 35 - PERTHYNAS Â'R DATGANIAD O'R SYMUDIAD AR GRONFA'R CYNGOR (LLIF ARIAN)

2005/06 £'000		2006/07 £'000
(1,141)	**(Gweddill) / Diffyg am y Flwyddyn ar y Cyfrif Incwm a Gwariant**	5,785
5,878	Swm ychwanegol net sy'n ofynnol drwy statud ac arferion priodol anstatudol i'w debydu / (credydu) i Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn.	(7,739)
4,737	**(Cynydd) / Lleihad yng Nghronfa'r Cyngor am y flwyddyn**	(1,954)
(567)	Ychwaneger gweddill net y Cyfrif Refeniw Tai	278
4,170		(1,676)
	Eitemau heb fod yn golygu llif arian	
	Ychwaneger /(Lleihau) -	
1,762	Cyfraniadau net i reserfau	(25,479)
(4,914)	Lleiafswm Darpariaeth Refeniw	(5,200)
(1)	Cynnydd net yn y darpariaethau	96
(12,582)	Ymrwymiad Pensiwn	24,326
(11,565)		(7,933)
	Eitemau ar sail crynhoi	
101	Ychwaneger cynnydd/(lleihad) yn y stociau	(107)
(4,254)	Ychwaneger cynnydd/(lleihad) net yn dyledwyr refeniw	3,841
689	Llai (cynnydd)/lleihad net yn credydwyr refeniw	(14,975)
(15,029)		(19,174)
	Eitemau sydd yn ymddangos mewn lleoedd eraill ar y datganiad	
(6,352)	Ychwaneger llog net a dalwyd	(5,782)
(2,871)	Costau cyllido cyfalaf o refeniw	(6,216)
(24,252)	**Cyfanswm**	(31,172)

NODYN 36 – GRANTIAU

DADANSODDIAD O GRANTIAU A NODIR AR Y DATGANIAD LLIF ARIAN

2005/06 £'000		2006/07 £'000	£'000
	Grantiau Refeniw :-		
4,863	Grantiau Adnoddau	2,470	
17	Grantiau Prif Weithredwr	20	
0	Grantiau Corfforaethol	2,874	
13,282	Grantiau Amgylchedd	14,480	
7,734	Grantiau Gofal	8,205	
1	Grantiau Mandadol Addysg	2	
1,288	Grantiau GEST Addysg	1,093	
729	Grant Cyfnod Allweddol 2 Addysg	1	
11,251	Grantiau Eraill Datblygu	11,893	
25,713	Grant Budd-dal Tai a'r Dreth Gyngor	26,148	
116,237	Grant Cynnal Refeniw	126,361	
24,447	Cyfran o'r Dreth Ddi-Annedd	26,557	220,104
205,562			
	Grantiau Cyfalaf :-		
20,450	Grantiau'r Cynulliad	20,960	
36	Grantiau Awdurdod Datblygu Cymru	(48)	
1,186	Grantiau Cronfa Ddatblygu Rhanbarthau Ewrop	1,073	
2,588	Grantiau Eraill	395	22,380
24,260			
229,822	**Cyfanswm**		242,484

NODYN 37 -SYMUDIADAU MEWN ARIAN A'I GYFFELYB

CYNNYDD / (GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN A'I GYFFELYB – 2006/07

	Balans ar 1 Ebrill 2006 £'000	**Balans ar 31 Mawrth 2007 £'000**	**Symudiadau yn ystod y flwyddyn £'000**
Arian ordynnwyd	(4,123)	(11,623)	(7,500)
Arian mewn llaw	77	72	(5)
Gostyngiad mewn arian a'i gyffelyb			(7,505)

NODYN 38 – SYMUDIAD MEWN RESERFAU

	<------- Reserfau Cyfalaf ------->			<------------- Reserfau Refeniw ------------->				
	Cyfrif Ail-Ddatgan Asedion	Cyfrif Cyllido Cyfalaf	Derbyniadau Cyfalaf Defnydd-iadwy	Reserfau Penodol	Reserf Pensiynau	Cyfrif Refeniw Tai	Y Gronfa Gyffredinol	Cyfanswm
	(Nodyn 39)	*(Nodyn 40)*	*(Nodyn 41)*	*(Nodyn 42)*	*(Nodyn 43)*			
	£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**	**£'000**
Balansau ar 1.4.06	257,047	2,846	6,083	41,745	(128,916)	1,888	6,291	186,984
Ychwanegwyd/ (Defnyddiwyd) yn y flwyddyn		(2,302)		(3,026)	(1,826)	(277)	1,953	(5,478)
Enillion / (Colledion) actiwaraidd					26,161			26,161
Enillion / (Colledion) ar ail-brisio asedion nas gwireddwyd	18,525							18,525
								0
Gwerthu Asedion:								0
Cost/Gwerth yr Asedion	(2,593)							(2,593)
Derbyniadau		1,585	1,201					2,786
Cyllido Asedion Sefydlog		2,765	(2,765)					0
								0
Balansau ar 31.3.07	272,979	4,894	4,519	38,719	(104,581)	1,611	8,244	226,385

NODYN 39 - CYFRIF AIL DDATGAN ASEDION

SYMUDIADAU AR Y CYFRIF AIL DDATGAN ASEDION

	Cronfa'r Cyngor	Cyfrif Refeniw Tai	Cyfanswm
	£'000	**£'000**	**£'000**
Balans ar 1 Ebrill 2006	112,329	144,718	257,047
Cynnydd/ (Lleihad) net yng ngwerth asedion	(7,181)	25,706	18,525
Asedion a werthwyd	(572)	(2,021)	(2,593)
Balans ar 31 Mawrth 2007	104,576	168,403	272,979

NODYN 40 - CYFRIF CYLLIDO CYFALAF

SYMUDIADAU AR Y CYFRIF CYLLIDO CYFALAF	
	£'000
Balans ar 1 Ebrill 2006	2,846
Trosglwyddiad o'r Gronfa Cyngor :-	
- Darpariaeth i ad-dalu benthyciadau allanol	(9,821)
- Cyllido Asedau Sefydlog	6,170
- Grantiau Gohiriedig	8,638
- Cyfraniad Gwirfoddol	46
Derbyniadau Cyfalaf a neilltiwyd	1,585
Defnydd derbyniadau Cyfalaf i gyllido	2,765
Lleihad - Treuliau Gohiriedig	(7,330)
- Dyledwyr Tymor Hir	(5)
Balans ar 31 Mawrth 2007	4,894

NODYN 41 - DERBYNIADAU CYFALAF DEFNYDDIADWY

Dyma'r derbyniadau cyfalaf nas defnyddiwyd hyd yma i sicrhau gwariant cyfalaf ychwanegol ond sydd wedi eu hymrwymo'n rhannol. (Gweler hefyd Nodyn 5 yn y Datganiad o'r Polisïau Cyfrifo).

DADANSODDIAD O DDERBYNIADAU CYFALAF DEFNYDDIADWY	Cyfrif Refeniw Tai	Gwasanaethau Eraill	Cyfanswm
	£'000	**£'000**	**£'000**
Balans ar 1 Ebrill 2006	1,043	5,040	6,083
Derbyniadau yn 2006/07	844	357	1,201
Symiau a ddefnyddiwyd yn ystod 2006/07	(1,076)	(1,689)	(2,765)
Balans ar 31 Mawrth 2007	811	3,708	4,519

NODYN 42 - RESERFAU PENODOL

Nodir isod fanylion o brif reserfau penodol y Cyngor.

(i) Mae'r Cronfeydd Ysgolion yn cynrychioli'r symiau hynny sydd wedi eu dirprwyo i ysgolion ond na wariwyd ganddynt hyd yma.

(ii) Mae'r Reserf Adnewyddu yn cael ei ddefnyddio gan y Gwasanaethau Darparu, Hyfforddiant Gwynedd, Priffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Argraffdy i adnewyddu cerbydau ac offer.

(iii) Mae'r Reserf Cyfalaf yn cynrychioli adnoddau refeniw a ymrwymwyd eisoes ar gyfer Rhaglen Gyfalaf y Cyngor.

(iv) Nid yw Cyngor Gwynedd yn yswirio pob risg gydag Yswirwyr allanol ond yn hytrach fe sefydlwyd cronfa er mwyn cwrdd â'r gofynion yma'n fewnol. Mae'r balans ar y Reserf Yswiriant yn cynrychioli cronfeydd yswiriant Cyngor Sir Gwynedd (cyn 1996) a Chyngor Gwynedd.

(v) Cynhwysir reserf a sefydlwyd ar gyfer cwrdd â phatrymau gwariant anwastad ar rhai elfennau o Wasanaeth Cymdeithasol, ynghyd â chronfa ar gyfer gofynnion y Panel Rhiant Corfforaethol.

(vi) Mae'r Cronfeydd Mwynderau yn cynrychioli arian sy'n cael ei ddal gan gartrefi a sefydliadau y Cyngor er budd y clientau. Fe'u sefydlir o gyfraniadau gwirfoddol.

(vii) Mae'r Gronfa Gwasanaethau yn gronfa sy'n dal llithriadau a thanwariant y mae hawl i wasanaethau ei gario drosodd o flwyddyn i flwyddyn, a chyllidebau unwaith ac am byth sy'n ymestyn dros fwy nag un flwyddyn.

(viii) Sefydlwyd Cronfa Cilgwyn trwy dderbyniad o ddifidend gan Gwmni Gwastraff Môn Arfon Cyf, ac a ddefnyddir tuag at gostau perthnasol i'r safle tirlenwi ar ôl iddo gyrraedd diwedd ei fywyd.

(ix) Sefydlwyd cronfa o'r enw Buddsoddi i Arbed ar gyfer cynlluniau cyfalaf neu refeniw sydd yn creu arbedion i'r Cyngor dros gyfnod o amser. Bydd yr adnoddau ar gael ar gyfer gwasanaethau sydd a chynllun busnes ar gyfer unrhyw cynllun penodol sydd yn dangos ei fod y buddsoddiad yn talu am ei hun dros gyfnod penodol.

(x) Penderfynwyd creu cronfa yn ystod 1999/00 ar gyfer costau ychwanegol cyfalaf neu refeniw sydd yn debygol o ddod o'r anghenion datblygu cynlluniau ar gyfer Amcan 1.

(xi) Mae'r Reserf Datblygiadau ar gyfer prosiectau penodol a bennwyd eisioes gan y Cyngor, a'r Reserf Cyllido Strategol er mwyn darparu ystwythder cyllidebol ar gyfer y dyfodol.

(xii) Fe dderbyniwyd arian ychwanegol gan y Cynulliad yn dilyn arwyddo'r Cytundeb Polisi yn 2001/02, ac fe ddefnyddiwyd y gronfa i ariannu materion penodol yn dilyn o'r cytundeb.

(xiii) Sefydlwyd y Gronfa Rhwydwaith yn 2002/03 i ariannu costau datblygu'r rhwydwaith gyfrifiadurol i ysgolion a sefydliadau eraill y Cyngor yn y dyfodol lle y rhagwelir y bydd y gwariant yn anwastad dros y blynyddoedd.

(xiv) Cronfa Blaenoriaethau Lleol – reserf a roddwyd o'r neilltu i ariannu blaenoriaethau lleol.

(xv) Cronfa Risgiau Penodol – swm a neilltuwyd i warchod y Cyngor rhag risgiau ariannol a chyllidol penodol yn y dyfodol.

(xvi) Reserfau Gwasanaeth Ysgolion – yn cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb i'r problemau ariannol perthnasol hefo gofynion 'Integreiddio', gofynion newidiol 'Anghenion Addysg Arbennig All Sirol' a sefyllfa 'Ymddeol Cynnar a Diswyddo'.

(xvii) Mae'r Reserfau Economi ac Adfywio, yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf a ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau arwahan.

(xviii) Mae'r Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol yn cynnwys yn bennaf symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhwng sefyllfaoedd anwastad – "equalisation accounts" – a gofynion tebygol contractau.

(xix) Reserfau Ymgynghoriaeth – cynhwysir symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod sefyllfaoedd anwastad efo gweithiau amddiffyn yr arfordir ynghyd â gofynion cyflogaeth posib yn dilyn o newidiadau yn rhaglen waith y gwasanaeth ymgynghoriaeth.

(xx) Reserfau Polisi a Pherfformiad Amgylchedd – perthnasol i ofynion arbennig yn ymwneud â Chynllun Datblygu Unedol, Cynllun Datblygu Trafnidiaeth Werdd a Stiwardiaeth Amgylcheddol

(xxi) Reserfau Cynllunio a Thrafnidiaeth – yn cynnwys amrywiol falansau sy'n perthyn i gynlluniau a weithredir ar sail partneriaeth yn bennaf a ble mae'n rhaid cyfrifo balansau'r cynlluniau ar wahan.

(xxii) Reserf Rheoli Cefnffyrdd – cynnwys swm a roddwyd o'r neilltu i allu ymateb i newidiadau posibl hefo'r trefniadau cyflogaeth.

(xxiii) Reserfau Eraill Gofal – cynnwys symiau a roddwyd o'r neilltu i warchod rhag sefyllfaoedd anwastad posib efo gofynion contractau.

(xxiv) Hyfforddiant Canolog – perthnasol i ofynion cynlluniau rhaglen hyfforddi rheolwyr.

(xxv) Cronfa Gwella'r Cyngor – swm a neilltuwyd i gefnogi cynlluniau a allai gyflawni gwelliannau effeithlonrwydd, gwella perfformiad gwasanaethau ond heb arbediad, a chryfhau capasiti corfforaethol i gefnogi rheolaeth newid a gwelliant.

(xxvi) Reserf y Ganolfan Gyswllt – symiau a roddwyd o'r neilltu ar gyfer datblygu y Ganolfan Gyswllt newydd.

(xxvii) Amrywiol Reserfau Eraill – yn cynnwys symiau a neilltuwyd ar gyfer amrywiol ymrwymiadau dibynnol eraill.

	Balans ar 1 Ebrill 2006	Addasiadau Trwy'r CIG	Trosglwyddiad / Cyfraniad i Reserfau	Trosglwyddiad / Cyfraniad o Reserfau	Balans ar 31 Mawrth 2007
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfeydd Ysgolion	3,397	0	736	(818)	3,315
Reserfau Adnewyddu	2,667	44	1,257	(1,905)	2,063
Reserfau Cyfalaf	10,027	0	418	(947)	9,498
Reserfau Yswiriant	2,957	0	1,491	(799)	3,649
Reserf Gwasanaethau Cymdeithasol	536	0	0	(361)	175
Cronfa Mwynderau Sefydliadau	160	0	53	(57)	156
Cronfa Gwasanaethau	4,423	(483)	4,512	(2,143)	6,309
Cronfa Cilgwyn	230	0	0	0	230
Cronfa Buddsoddi i Arbed	250	0	0	0	250
Cronfa Amcan 1	1,082	0	0	(285)	797
Reserf Datblygiadau	530	0	105	(230)	405
Reserf Cyllido Strategol	1,000	0	0	0	1,000
Cronfa Cytundeb Polisi	54	(54)	0	0	0
Cronfa Rhwydwaith	450	(100)	66	0	416
Cronfa Blaenoriaethau Lleol	2,750	(2,750)	0	0	0
Cronfa Risgiau Penodol	5,500	0	0	(4,170)	1,330
Reserfau Gwasanaethau Ysgolion	668	0	230	(119)	779
Reserfau Economi ac Adfywio	389	20	111	(331)	189
Reserfau Priffyrdd a Bwrdeistrefol	1,427	(44)	18	(48)	1,353
Reserfau Ymgynghoriaeth	295	0	0	0	295
Reserfau Polisi a Pherfformiad - Amgylchedd	339	0	2	(230)	111
Reserafau Cynllunio a Thrafnidiaeth	179	0	68	0	247
Reserf Rheoli Cefnffyrdd	0	0	200	0	200
Reserfau Eraill Gofal	690	0	105	(2)	793
Hyfforddiant Canolog	1,318	0	430	(450)	1,298
Cronfa Gwella'r Cyngor	0	876	13	(29)	860
Reserf Canolfan Gyswllt	0	2,500	55	0	2,555
Amrywiol Reserfau Eraill	426	(9)	331	(302)	446
Cyfanswm	41,744	0	10,201	(13,226)	38,719

NODYN 43 - RESERF PENSIYNAU

Gall y colledion actiwaraidd a adnabyddir fel symudiadau yn y Reserf Pensiwn am 2006/07 gael eu dadansoddi i'r categoriau canlynol, a'u mesur yn nhermau ariannol ac fel canran o'r asedau neu'r diffygion fel ar 31 Mawrth 2007:-

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd		**Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd**		**CYFANSWM**	
	£'000	**%**	**£'000**	**£'000**	**%**	**£'000**
Gwahaniaeth rhwng yr enillon disgwyliedig ar yr asedau a'r gwir enillion	227	*0.1*	32	*0.1*	259	*0.1*
Gwahaniaeth rhwng dybiaethau actiwaraidd am ymrwymiadau a'r gwir brofiad.	(272)	*(0.1)*	292	*0.6*	20	*0.0*
Newid mewn tybiaethau demograffig ac ariannol ddefnyddwyd i amcangyfrif ymrwymiadau.	24,446	*6.7*	1,436	*2.7*	25,882	*6.2*
Ychwanegiadau / (Colledion) Actiwaraidd	**24,401**	***6.7***	**1,760**	***3.3***	**26,161**	***6.3***

Gweler y tabl isod ar gyfer ffigyrau cymharol y dair blynedd flaenorol.

	Cynllun Pensiwn Cyngor Gwynedd						Cynllun Pensiwn Cronfa Gaeedig Gwynedd					
	2003/04		2004/05		2005/06		2003/04		2004/05		2005/06	
	£'000	%	£'000	%	£'000	%	£'000	%	£'000	%	£'000	%
Gwahaniaeth rhwng yr enillon disgwyliedig ar yr asedau a'r gwir enillion	17,381	*10.3*	6,342	*3.3*	33,320	*13.6*	3,550	*10.7*	1,161	*3.5*	5,325	*14.5*
Gwahaniaeth rhwng dybiaethau actiwaraidd am ymrwymiadau a'r gwir brofiad.	(771)	*(0.4)*	(1,581)	*(0.5)*	(470)	*(0.1)*	(313)	*(0.6)*	(767)	*(1.4)*	(977)	*(1.8)*
Newid mewn tybiaethau demograffig ac ariannol defnyddwyd i amcangyfrif ymrwymiadau	-	-	(53,124)	*(18.4)*	(45,334)	*(12.7)*	-	-	(4,653)	*(8.7)*	(2,957)	*(5.3)*
Ychwanegiadau/ (Colledion)Actiwaraidd	**16,610**	***7.7***	**(48,363)**	***(16.8)***	**(12,484)**	***(3.5)***	**3,237**	***6.5***	**(4,259)**	***(8.0)***	**1,391**	***2.5***

NODYN 44 – DIDDORDEBAU MEWN CWMNÏAU

Mae gan y Cyngor ddiddordeb o 50% mewn dau gwmni ar y cyd gyda Cyngor Ynys Môn.

Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf.

Cwmni Gwaredu Gwastraff Awdurdod Lleol yw Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf. a sefydlwyd yn 1994. Mae'r Cwmni yn gweithredu dau safle rheoli gwastraff yn Ynys Môn a Gwynedd sydd ar les gan yr Awdurdodau Lleol. Mae elfen sylweddol o weithgareddau y cwmni yn ymwneud â chontractau â'r ddau Awdurdod Lleol.

Nid yw Cyfrifon drafft y Cwmni ar gyfer 2006/07 wedi eu rhyddhau eto ac felly nid yw'r wybodaeth am asedion net na elw neu colledion ar gael i'w cynnwys yn y nodyn hwn. Trosiant y Cwmni am 2005/06 oedd £3.65miliwn. Yn 2005/06 £0.46 miliwn oedd yr elw cyn treth a £0.42 miliwn oedd yr elw ar ôl treth. Y swm dyledus i Gwmni Gwastraff gan y Cyngor ar 31 Mawrth 2006 oedd £271,000 a'r swm yn ddyledus i'r Cyngor gan Gwmni Gwastraff ar 31 Mawrth 2006 oedd £40,000. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol gan Gwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf., Siambrau Banc Barclays, 5 – 7 Stryd Bangor, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1AT.

Oherwydd newid yn y ddeddfwriaeth, mae'r Cyngor yn arolygu dyfodol y Cwmni ar y cyd gyda Cyngor Ynys Môn. Pe bai'r Cwmni yn cael ei ddirwyn i ben, rhennir yr asedion a'r ymrwymiadau rhwng y ddau Gyngor. Mae'r canlyniad yn amodol ar gytundeb rhwng y cyfranddalwyr ond nid yw wedi cael ei bennu eto.

Cwmni Cynnal Cyf.

Sefydlwyd Cwmni Cynnal Cyf. yn 1996 i ddarparu gwasanaethau cefnogaeth addysg dan gytundeb i ysgolion unigol ac i awdurdodau addysg lleol yn ogystal â gwasanaethau arolygu ysgolion i Estyn. Mae'r Cwmni yn gyfyngedig dan warant ac fe gyfyngir ymrwymiad y Cyngor i £1. Dim ond tuag at hyrwyddo ei amcanion gellid defnyddio incwm y cwmni. Cynhwysir cyfanswm trafodaethau y cwmni gyda'r Cyngor yn Nodyn 11 i'r Datganiadau Ariannol Craidd. Gellir cael copïau o'r datganiadau ariannol gan Gwmni Cynnal Cyf., Plas Llanwnda, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1SH.

NODYN 45 – EITEMAU EITHRIADOL

Eitem Eithriadol yn gysylltiedig â chostau cyflogaeth yw hwn.

CYFRIF REFENIW TAI 2006/07

2005/06 £'000	INCWM	2006/07 £'000
(15,956)	Rhenti Tai	(16,650)
(401)	Rhenti Eraill	(410)
(141)	Taliadau am wasanaethau	(141)
(16,498)	**Cyfanswm Incwm**	(17,201)
	GWARIANT	
6,066	Cynnal a Chadw	6,930
2,638	Rheolaeth a Rhenti	2,951
264	Rhenti, trethi a thaliadau eraill	186
71	Darpariaeth dyledion drwg	85
4,885	Sybsidi Taladwy	5,447
48	Symiau a gyfarwyddwyd gan y Cynulliad	0
5,946	Dibrisiant ar asedau sefydlog	6,205
(103)	Grantiau Gohiriedig	(210)
19,815	**Cyfanswm Gwariant**	21,594
3,317	**Gwariant net y gwasanaeth – Cyfrif incwm a gwariant**	**4,393**
158	Dyraniad CRTo gostau Corfforaethol a Democratiaeth	164
3,475	**Gwariant net Gwasanaeth CRT**	**4,557**
0	Colledion wrth waredu asedion CRT	260
1,305	Llog taladwy a thaliadau eraill	1,118
(5)	Premium a disgownt ar fenthyciadau	(5)
(126)	Llog ar fuddsoddiadau	(87)
4,649	**Diffyg/ (Gweddill) am y flwyddyn**	**5,843**

DATGANIAD O'R SYMUDIAD AR Y CYFRIF REFENIW TAI

2005/06 £'000		2006/07 £'000
4,649	**Diffyg am y flwyddyn ar Incwm a Gwariant**	**5,843**
	Symiau a gynhwysir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a eithrir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn	
(5,946)	Dibrisiant ac Amhariad Asedau Sefydlog	(6,201)
103	Amorteiddiad Grantiau Llywodraeth Gohiriedig	210
0	Gostwng Prisiau Gohiriedig i'w Ariannu o Adnoddau Cyfalaf	(4)
0	Colledion wrth waredu asedion	(260)
(408)	Taliad Net am Fuddiannau Ymddeoliad yn unol a FRS17	(529)
(6,251)		(6,784)
	Symiau a eithrir yn y cyfrif Incwm a Gwariant ond a gynhwysir, yn unol â statud, wrth gyfrifo'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn	
446	Lleiafswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer Cyllido Cyfalaf	379
0	Gwariant Cyfalaf wedi ei gyfeirio yn y flwyddyn i Gronfa'r Cyngor	310
457	Cyfraniad y Cyflogwr sy'n daladwy i Gronfa Bensiwn y Cyngor a Buddiannau Ymddeol sy'n daladwy'n uniongyrchol i bensiynwyr	456
903		1,145
	Trosglwyddiadau i/o Gronfa'r Cyngor y dylid eu cymeryd i ystyriaeth wrth bennu'r Symudiad ar Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn	
	Balans y Cyfrif Refeniw Tai	
	Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol ar gyfer Cyllido Cyfalaf	
132	Trosglwyddiad net i/o Reserfau a Glustnodwyd	74
132		74
(5,216)	**Swm ychwanegol net sy'n ofynnol drwy statud ac arferion priodol anstatudol i'w debydu / (credydu) i Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn**	(5,565)
(567)	**Cynnydd neu leihad ym malansau`r CRT**	**278**
(1,321)	Gwarged y CRT ddaethpwyd ymlaen	(1,888)
(1,888)	**Gwarged y CRT i`w gario ymlaen**	**(1,610)**

NODIADAU AR Y CYFRIF REFENIW TAI

NODYN 1 - STOC TAI

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am reoli 6,382 o unedau anheddol erbyn diwedd 2006/07. Rhennir y stoc fel a ganlyn:-

31Mawrth 2006 Nifer	STOC TAI'R CYNGOR	31 Mawrth 2007 Nifer
4,221	Tai	4,190
1,253	Fflatiau	1,252
797	Byngalo	795
115	Unedau Gwarchod	115
10	Fflatiau uwchben siopau	10
0	Tai wedi`w lesu o`r sector preifat	20
6,396	**Cyfanswm**	6,382

NODYN 2 - RHENTI TAI

Mae'r ffigwr yma'n cynrychioli'r rhent sydd yn ddyledus am y flwyddyn, ar ôl tynnu ymaith ostyngiad am dai gwag a.y.y.b. Yn ystod y flwyddyn, fe gollwyd 1.80% o'r incwm posib oherwydd fod tai yn wag o'i gymharu gyda 1.96% yn 2005/06. Cyfartaledd y rhent wythnosol yn 2006/07 oedd £51.25 o'i gymharu gyda £48.77 yn 2005/06.

NODYN 3 - RHENTI ERAILL

Mae'r ffigwr yma'n cynnwys rhenti siopau ar ystadau tai ynghyd â rhenti modurdai ar ôl tynnu gostyngiadau am fodurdai gwag.

NODYN 4 - ÔL-DDYLEDION RHENT

Ar ddiwedd 2006/07, roedd 4.94% o incwm rent gros yn ôl-ddyledion, sef cyfanswm o £862,455. Mae hyn yn cymharu gyda £913,786 (5.46%) ar ddiwedd 2005/06. Yn ystod 2006/07, ysgrifennwyd i ffwrdd ôl-ddyledion o £96,003 ac fe wnaed cyfraniad o £85,100 tuag at y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg.

NODYN 5 - CYFALAF

Roedd gwariant cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai am 2006/07 yn £5,646,072 i'w gymharu a £7,618,465 yn 2005/06. Ariannwyd fel a ganlyn :

GWARIANT CYFALAF – DULL ARIANNU		
2005/06		**2006/07**
£'000		**£'000**
4,100	Lwfans Gwelliannau Mawr	4,000
3,363	Derbyniadau Cyfalaf	1,077
0	Cyfrif Refeniw Tai	310
155	Ffynhonellau Eraill	259
7,618	**Cyfanswm**	5,646

Cyfrifwyd am £2,383,438 o dderbyniadau cyfalaf yn deillio o werthiannau tir, tai ac eiddo arall, i'w gymharu a £3,971,687 yn 2005/06. Mae'r lleihad oherwydd gostyngiad sylweddol yn y nifer tai a werthwyd o dan y cynllun 'hawl i brynu'.

NODYN 6 – DIBRISIANT

Gwelir Dibrisiant o £6,047,730 yn erbyn Cost Net y Gwasanaeth, a gyfrifwyd yn unol ag ymarfer da, fel a ganlyn:

	DIBRISIANT	
2005/06		**2006/07**
£'000		**£'000**
	Asedau Gweithredol	
5,915	Tai	6,032
18	Eraill	182
13	**Asedau Anweithredol**	(13)
	Taliadau Gohiriedig	
0	Eraill	4
5,946		**6,205**
(103)	**Grantiau Gohiriedig**	(210)
5,843		**5,995**

Gwelwyd cynnydd yn y dibrisiant yn yr Asedau Gweithredol Eraill ers y llynedd yn bennaf o ganlyniad I gynnwys modurdai o dan y categori yma.

NODYN 7 – CYFRANIAD I / O RESERF PENSIWN

Mae Cost Net y Gwasanaeth yn cynnwys pensiynau yn unol a chanllawiau FRS17 ond mae addasiad rhwng y ffigwr yma a'r gwir gost yn ystod y flwyddyn yn ymddangos yn y cyfrif.

Y GRONFA DEGWM

2005/06		2006/07	
£'000		£'000	£'000
531.4	**Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill**		534.7
(1.1)	Newid yng ngwerth y buddsoddiadau ar y farchnad		
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn :-		
25.3	Llog ar fuddsoddiadau	25.7	
3.4	Elw ar fuddsoddiadau a werthwyd	0.6	
0.6	Rhenti a thaliadau blynyddol	0.6	
0.0	Ad-daliadau Grant	0.0	
29.3			26.9
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn :-		
(1.7)	Colled ar fuddsoddiadau a werthwyd	(2.7)	
(23.2)	Grantiau a chostau	(28.1)	(30.8)
534.7	**Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth**		530.8
	A gynrychioli'r gan yr asedion canlynol:-		
26.2	Tir ac Adeiladau		26.1
504.2	Buddsoddiadau ar Gwerth y Farchnad		490.6
114.9	Dyledwyr		125.8
575.3	Arian mewn Llaw		574.8
1,220.6			1,217.3
(657.7)	**Llai** - Elfen yn ddyledus i Gynghorau Môn a Chonwy		(657.1)
562.9			560.2
(59.2)	**Llai** - Credydwyr		(60.6)
31.0	**Ychwaneger** - Elfen yn ddyledus gan Gynghorau Môn a Chonwy		31.2
534.7			530.8

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Dywed Cynllun gweinyddu'r Gronfa y ceir defnyddio'r incwm at bwrpasau elusennol - addysgol, cymdeithasol neu adloniadol, yn ôl ewyllys y Cyngor.

2. Mae'r Ddeddf Elusennol 1993 yn gofyn am archwiliad annibynnol o Ddatganiad o'r Cyfrifon y Gronfa Degwm yn flynyddol. Gwneir yr archwiliad hwn gan Swyddfa Archwilio Cymru. Nid yw'r adroddiad ar dudalen 73 yn cynrychioli adroddiad o dan ofynion y Ddeddf Elusennol 1993.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH FMG MORGAN

2005/06 £'000		**2006/07 £'000**
117.1	**Cyfanswm y Gronfa ar 1 Ebrill**	122.7
	Ychwaneger - Incwm yn ystod y flwyddyn	
7.4	Llog ar fuddsoddiadau	8.3
	Llai - Gwariant yn ystod y flwyddyn	
(1.8)	Grantiau	(4.7)
122.7	**Cyfanswm y Gronfa ar 31 Mawrth**	126.3
	A Gynrychiolir gan yr Asedion Canlynol-	
24.5	Buddsoddiadau	24.5
98.2	Arian mewn Llaw	101.8
122.7		126.3

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. Sefydlwyd y gronfa hon gyda gweddill ystâd y diweddar Mrs Florence Merthyr Guest Morgan. Roedd incwm y Gronfa i'w ddefnyddio er budd trigolion rhannau o Lŷn at bwrpasau penodedig.

2. Dangosir buddsoddiadau ar gost yn y cyfrifon. Gwerth y buddsoddiadau ar y farchnad ar 31 Mawrth 2007 oedd £192,827 (£175,779 ar 31 Mawrth 2006).

3. Mae'r Cronfa FMG Morgan tu allan i ofynion y Ddeddf Elusennol 1993. Oherwydd hyn nid oes angen archwiliad annibynnol o'r Gronfa Ymddiriedolaeth hon.

CYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD 2006/07

2005/06 £'000	Cyfrifon y Gronfa Bensiwn am y Flwyddyn sy'n Diweddu 31 Mawrth	2006/07 £'000
	Cyfraniadau -	
10,779	Gweithwyr - Staff	11,489
23	- Aelodau	30
31,363	Cyflogwyr - Staff	36,090
63	- Aelodau	91
0	- Lwmp Swm	265
45	Llog ar Gyfraniadau Gohiriedig	40
0	Llog ar Dalu Cyfraniadau'n Hwyr	0
0	Incwm ar Gyfrifo Ysgariad	0
5,611	Trosglwyddiadau o Gynlluniau Eraill	4,429
140	Prynu Gwasanaeth Ychwanegol a.y.y.b.	177
48,024	**Cyfanswm Cyfraniadau Dderbyniwyd**	**52,611**
	Budd-dal Taladwy -	
(20,013)	Pensiynau	(21,023)
(2,545)	Lwmp Swm	(5,061)
0	Grantiau Salwch	(6)
(445)	Budd-daliadau ar Farwolaeth	(223)
(97)	Ymadawiadau	(42)
(2,938)	Trosglwyddiadau i Gynlluniau Eraill	(3,485)
(733)	Costau Gweinyddol (Nodyn 9)	(828)
(26,771)	**Cyfanswm Budd-dal Dalwyd**	**(30,668)**
21,253	**Ychwanegiadau Net o Ddelio gydag Aelodau**	**21,943**

2006 £'000	Enillion ar Fuddsoddiadau fel ar 31 Mawrth	2007 £'000
12,310	Incwm Buddsoddi (Nodyn 5)	13,139
130,102	Newid yng Ngwerth Buddsoddiadau ar y Farchnad	37,445
(1,546)	Costau Rheoli Buddsoddiadau (Nodyn 10)	(1,948)
140,866	**Enillion Net ar Fuddsoddiadau**	**48,636**
21,253	Ychwanegiadau Net o Ddelio gydag Aelodau	21,943
579,457	Asedion Net fel ar 1af Ebrill	741,576
741,576	**Asedion Net y Gronfa ar 31 Mawrth**	**812,155**

2006 £'000	Datganiad o Asedion Net fel ar 31 Mawrth	2007 £'000
	Buddsoddiadau yn ôl eu Gwerth ar y Farchnad (Nodyn 4)	
	Llog Sefydlog:	
33,662	Sector Gyhoeddus y DU a Ddyfynnir	25,774
14,386	Arall y DU a Ddyfynnir	38,741
8,448	Sector Gyhoeddus Tramor a Ddyfynnir	0
13,149	Arall Tramor a Ddyfynnir	0
	Mynegai Cysylltiol:	
28,878	Mynegai Cysylltiol y DU	39,003
	Cyfranddaliadau:	
208,414	Y DU a Ddyfynnir	179,167
0	Y DU heb eu Dyfynnu	5
91,481	Tramor a Ddyfynnir	122,872
378	Tramor heb eu Dyfynnu	180
	Offerynnau Buddsoddi Cydgyfrannog:	
108,948	Ymddiriedolaethau Uned y DU a Ddyfynir	118,795
3,519	Ymddiriedolaethau Uned y DU heb eu Dyfynnu	3,068
27	Mentrau'r DU	11
70,116	Ymddiriedolaethau Uned Tramor	87,445
70,787	Cronfeydd Rheoliedig Tramor	85,846
66,879	Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	77,473
	Arall:	
0	Cronfeydd Dyraniad Ased Tactegol	11,890
16,454	Arian Parod a Buddsoddiadau Dros Dro	16,365
539	Dyledwyr – Gwerthiannau Buddsoddiadau yn Disgwyl Setliad	648
6,811	Dyledwyr Amrywiol (Nodyn 11)	7,134
(703)	Credydwyr – Pryniannau Buddsoddiadau yn Disgwyl Setliad	(1,287)
(597)	Credydwyr Amrywiol (Nodyn 12)	(975)
741,576		**812,155**

NODIADAU I GYFRIFON CRONFA BENSIWN GWYNEDD

NODYN 1 - CYFFREDINOL

Mae Cronfa Bensiwn Gwynedd yn gronfa statudol sydd yn darparu pensiynau ar gyfer y cyfranwyr. Mae aelodaeth o'r gronfa ar gael i holl weithwyr llywodraeth leol yn cynnwys staff mewn ysgolion a chorfforaethau addysg bellach yng Ngwynedd sydd ddim yn athrawon, yn ogystal â gweithwyr o gyrff a ganiatawyd. Mae'r cyrff cyflogi sy'n ymuno â'r cynllun naill ai'n "gyrff ar yr Atodlen", sef awdurdodau lleol neu gyrff cyhoeddus eraill a fo'n naturiol a'r hawl i ymuno, neu "gyrff a ganiateir" y caniatâ'r awdurdod gweinyddol iddynt ymuno, neu ddarparwyr allanol sy'n dewis ymuno â'r cynllun o dan gytundeb allanoli o dan Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gwelliant a.y.y.b.) 1999. Rhestrir isod y "cyrff ar yr Atodlen" a'r "cyrff a ganiateir" sy'n cyfrannu i'r Gronfa:-

Cyrff ar yr Atodlen	**Cyrff a Ganiateir**
Cyngor Gwynedd	Cymdeithas y Deillion Gogledd Cymru
Cyngor Sir Ynys Môn	Cyd-Bwyllgor Claddu Caergybi
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	CAG Coleg Harlech
Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru	Cwmni Gwastraff Môn/Arfon
Cyngor Tref Caernarfon	Gyrfa Cymru Gogledd Orllewin
Cyngor Tref Porthaethwy	Cwmni Cynnal
Cyngor Dinas Bangor	Cwmni'r Fran Wen
Cyngor Tref Llangefni	Theatr Ardudwy
Cyngor Tref Biwmares	Theatr Gwynedd
Cyngor Tref Caergybi	Gwasanaeth Gwirfoddol Conwy
Cyngor Tref Llandudno	Medrwn Môn
Coleg Meirion Dwyfor	Mantell Gwynedd
Coleg Menai	Canolfan Cynghori Ynys Môn Citizens Advice Bureau
Parc Cenedlaethol Eryri	Menter Môn
Coleg Llandrillo	Canolfan Cynghori Conwy
Ysgol Emrys ap Iwan	CAIS
Ysgol Uwchradd Eirias	
Ysgol Bryn Eilian	
Ysgol Pen y Bryn	
Cyngor Cymuned Tywyn	
Cyngor Cymuned Llanllyfni	
Cyngor Tref Tywyn a Bae Cinmel	
Cyngor Tref Abergele	
Cyngor Tref Bae Colwyn	

Mae gweithwyr yn cyfrannu canran sefydlog o'u cyflog a rhydd y cyflogwyr hefyd gyfraniad i gadw'r Gronfa yn ddi-ddyled. Pennir y swm hwn bob tair blynedd yn dilyn prisiad Actiwari o werth y Gronfa. (gweler Nodyn 3).

Rhaid buddsoddi unrhyw arian nad oes ei angen i wneud taliadau o'r Gronfa yn y tymor byr. Y nod wrth fuddsoddi'r arian yw cael yr elw mwyaf posibl i'r Gronfa, a thrwy hynny ostwng y cyfraniad sy'n ofynnol gan y cyflogwyr.

NODYN 2 - POLISIAU CYFRIFEG

Paratowyd y cyfrifon i gydymffurfio â gofynion Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 1997, Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 1998 (fel ei newidiwyd), ac i gydymffurfio â gofynion y Datganiad Ymarfer Argymelledig Rhif 1 Pwyllgor Safonau Cyfrifeg cyrff cyfrifeg Proffesiynol y Deyrnas Unedig.

Dangosir yr holl Gyfraniadau, Incwm o Fuddsoddiadau a Budd-daliadau sy'n Daladwy ar sail croniant lle penderfynir y symiau ar adeg cau'r cyfrifon. Dangosir gwerthoedd trosglwyddo i mewn ac allan o gynlluniau eraill ar sail derbyniadau a thaliadau.

Mae gwerth stociau sydd wedi eu rhestru ar Wasanaeth Masnachu'r Farchnad Stoc ("SETS"), wedi cael eu cymeryd ar bris marchnata olaf "SETS" ar 30 Mawrth 2007. Mae gwerth yr holl stociau eraill wedi eu cymeryd ar bris canol y farchnad ar gau 30 Mawrth 2007. Rhoddir gwerth ar Arian Tramor a Buddsoddiadau Tramor a ddalwyd ar 30 Mawrth 2007 yn ôl y cyfradd cyfnewid cyfredol ar amser cau busnes y diwrnod hwnnw. Mae gwerth yr Ymddiriedolaethau Uned â'r holl fuddsoddiadau eraill wedi cael eu cymeryd ar bris canol y farchnad ar 30 Mawrth 2007.

Nid yw'r Datganiadau Cyllidol hyn yn cynnwys ymrwymiadau'r Gronfa i dalu pensiynau a budd-daliadau eraill yn y dyfodol i holl gyfranwyr presennol y Gronfa. Ystyrir y rhain ym mhrisiadau'r Actiwari o bryd i bryd ac fe'u hadlewyrchir yn lefelau cyfraniadau'r cyflogwyr a bennir gan y prisiadau hyn, fel bod y gronfa eto yn gallu cwrdd â 100% o ymrwymiadau'r dyfodol.

NODYN 3 - SEFYLLFA ACTIWARAIDD

Ar Mawrth 31ain, 2004 y cafodd y Gronfa ei phrisio ddiwethaf (ar Mawrth 31ain, 2001 cyn hynny), ac mae angen i'r Gronfa fod yn ddigonol i gwrdd â'i hymrwymiadau.

Y dull actiwaraidd ddefnyddiwyd yn y Prisiant oedd y "Dull Uned Amcanol" a'r rhagdybiaethau ariannol a fabwysiadwyd adeg prisio oedd:-

	% y flwyddyn
Elw ar Fuddsoddiadau	
Cyfranddaliadau	6.5%
Bondiau	4.9%
75% Cyfranddaliadau / 25% Bondiau	6.1%
Codiadau Cyflog (heb gynnwys incrementau)	4.4%
Chwyddiant / Codiadau Pensiwn	2.9%

Prif amcan cyllido'r Gronfa ydi gofalu bod asedau'r Gronfa yn ddigonol ar gyfer talu buddion aelodau fel y maent yn cronni. Pan fydd asedau'r Gronfa yn hafal i'w hymrwymiadau, yna dywedir bod lefel gyllido'r Gronfa yn 100%.

Mae prisiant Mawrth 31ain, 2004, yn dangos bod gostyngiad yn lefel hydaledd y Gronfa, fel a fu yng nghronfeydd pensiwn awdurdodau lleol eraill. Ar ddyddiad y Prisiant roedd gwerth asedau'r Gronfa ar y farchnad yn £506 miliwn tra bod gwerth eu hymrwymiadau yn £680 miliwn. Dengys y prisiant bod diffyg y gronfa yn uwch na'i asedau o £174 miliwn, a bod lefel gyllido'r Gronfa yn 74%.

NODYN 4 – GWERTH MARCHNAD Y BUDDSODDIADAU

Isod rhoddir gwerth marchnad yr asedau fel ar Mawrth 31ain, 2007:-

	Cyfanswm £'000	BGI %	UBS %	Capital %	Gwynedd %	Cyfanswm %
Llog Sefydlog						
Sector Gyhoeddus y DU	25,774	41.18	58.82	-	-	100.00
Arall y DU	38,741	27.29	72.71	-	-	100.00
Mynegai Cysylltiol:						
Mynegai Cysylltiol y DU	39,003	100.00	-	-	-	100.00
Cyfranddaliadau:						
Y DU a Ddyfynnir	179,167	0.00	45.55	54.45	-	100.00
Y DU heb eu Dyfynnu	5	-	-	100.00	-	100.00
Tramor a Ddyfynnir	122,872	-	-	100.00	-	100.00
Tramor heb eu Dyfynnu	180	-	-	100.00	-	100.00
Offerynnau Buddsoddi Cydgyfrannog:						
Ymddiriedolaethau Uned y DU a Ddyfynir	118,795	95.41	4.59	-	-	100.00
Ymddiriedolaethau Uned y DU heb eu Dyfynnu	3,068	-	-	100.00	-	100.00
Mentrau'r DU	11	-	100.00	-	-	100.00
Ymddiriedolaethau Uned Tramor	87,445	75.72	-	24.28	-	100.00
Cronfeydd Rheoliedig Tramor	85,846	-	100.00	-	-	100.00
Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	77,473	-	100.00	-	-	100.00
Arall:						
Cronfeydd Dyraniad Ased Tactegol	11,890	-	100.00	-	-	100.00
Arian Parod â Chyfalaf Gweithiol Net	21,885	0.00	19.49	30.07	50.44	100.00
Cyfanswm	**812,155**	**29.52**	**38.15**	**30.97**	**1.36**	**100.00**

NODYN 5 – INCWM BUDDSODDI

Rhoddir isod ddadansoddiad o Incwm Buddsoddi a amlinellir yn y Datganiad Asedau Net:-

2005/06 £'000		2006/07 £'000
7,564	Cyfranddaliadau'r DU	8,509
1,965	Cyfranddaliadau Tramor	2,236
243	Stoc Llywodraeth Prydain	611
4	Mynegai Cysylltiol y DU	0
764	Stociau Llog Sefydlog Eraill	198
2,065	Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	1,751
813	Llog ar Falansau Arian Parod	783
(1,108)	Llai Treth ar Incwm	(949)
12,310	**Cyfanswm**	**13,139**

NODYN 6 – CYFRANIADAU DERBYNIADWY

Isod rhoddir dadansoddiad o'r holl gyfraniadau derbyniadwy gan y gwahanol gyrff:-

2005/06		2006/07
£'000		**£'000**
14,273	Cyngor Gwynedd	16,891
26,359	Cyrff ar yr Atodlen	29,218
1,736	Cyrff a Ganiateir	2,033
42,368	**Cyfanswm**	**48,142**

NODYN 7 – BUDDION TALADWY

Isod rhoddir dadansoddiad o'r budd-daliadau taladwy i wahanol gyrff:-

2005/06		2006/07
£'000		**£'000**
4,067	Cyngor Gwynedd	4,577
6,837	Cyrff ar yr Atodlen	9,581
251	Cyrff a Ganiateir	507
629	Cyflogwyr heb Gyfranwyr	483
11,219	Cronfa Gaeedig	11,165
23,003	**Cyfanswm**	**26,313**

NODYN 8 – TRETH

Yn dilyn Cyllideb 1997, nid yw'r Gronfa yn awr yn gallu adennill Blaen-Dreth Gorfforaethol, ond fe ellir adennill unrhyw dreth DU ar ddifidend a delir gan gwmnïau tramor. Felly mae'r incwm buddsoddi yn y cyfrifon yn cael eu dangos yn net o dreth DU.

Mae'r Gronfa wedi eu heithrio o dreth atal Unol Daliaethau America ar ddifidendau o fuddsoddiadau yn yr UDA ac yn adennill treth atal a dynnir yn rhai o wledydd Ewrop.

NODYN 9 – COSTAU GWEINYDDOL

Mae'r costau gweinyddol fel a ganlyn:-

2005/06		2006/07
£'000		**£'000**
676	Gweinyddu a Phrosesu*	773
43	Ffioedd Actiwaraidd	41
14	Ffioedd Archwilio	14
733	**Cyfanswm**	**828**

*Gwnaed dyraniad i'r Gronfa o gyflogau a threuliau eraill staff y Cyngor sy'n gweithio ar weinyddu'r cynllun pensiwn a buddsoddiadau pensiwn.

Mae'r taliadau am wasanaethau a ddarperir gan Gyngor Gwynedd yn seiliedig ar gyfuniad o brisiau a bennir ymlaen llaw, amser y staff a gofnodir, cofnodi trafodion a fformiwlâu penodedig. Rhennir costau swyddfeydd yn ôl arwynebedd y lloriau.

Roedd y costau gweinyddol a dalwyd i Gyngor Gwynedd yn 2006/07 yn £734,730 (2005/06: £644,980).

NODYN 10 – COSTAU RHEOLI BUDDSODDIADAU

Mae costau rheoli buddsoddiadau'r Gronfa fel â ganlyn:-

2005/06		2006/07
£'000		**£'000**
132	Barclays Global Investors	183
488	UBS Global Asset Management	785
761	Capital International	844
102	Cwmni'r Northern Trust	70
11	JPMorgan	9
11	Cwmni'r WM	11
41	Hymans Robertson	46
1,546	**Cyfanswm**	**1,948**

NODYN 11 – DYLEDWYR AMRYWIOL

Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon ar gyfer dyledwyr, fel a ganlyn:-

2005/06		2006/07
£'000		£'000
3,980	Cyfraniadau i'w Derbyn	4,329
55	Dyledwyr Mewnol	116
111	Biliau Dyledwyr	128
2,576	Incwm Difidend Net yn Ddyledus	2,023
87	Treth y DU	534
2	TAW	4
6,811	**Cyfanswm**	**7,134**

NODYN 12 – CREDYDWYR AMRYWIOL

Mae darpariaeth wedi ei wneud yn y cyfrifon ar gyfer credydwyr, fel a ganlyn:-

2005/06		2006/07
£'000		£'000
102	Credydwyr Mewnol	109
458	Ffioedd Buddsoddi	535
18	Treth y DU	7
0	Cyfraniadau Taladwy	81
19	Buddion Ymddeol Dyledus	243
597	**Cyfanswm**	**975**

NODYN 13 – GWERTHIANT A PHRYNIANT BUDDSODDIADAU

Mae cyfanswm o werthiant â phryniant buddsoddiadau yn cael eu hamlinellu isod:-

	Gwerth Llyfr y Pryniant	Gwerthiant
	2006/07	2006/07
	£'000	£'000
Cyfranddaliadau'r DU	46,674	88,764
Cyfranddaliadau Tramor	127,742	73,128
Stoc Llywodraeth Prydain	13,093	20,129
Stociau Llog Sefydlog Eraill	24,458	-
Stociau Llog Sefydlog Tramor	4,491	25,168
Stociau Mynegai Cysylltiol	9,141	-
Ymddiriedolaethau Uned Eiddo	1,859	-
Cronfeydd Dyraniad Ased Tactegol	13,259	-
Arian a Buddsoddiadau Tymor Byr	14,909	14,909
Cyfanswm	**255,626**	**222,098**

NODYN 14 – CYFRANIADAU GWIRFODDOL YCHWANEGOL (CGY)

Mae yna 3 Cronfa Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol. Maent yn cael eu dal gan Clerical Medical, The Equitable Life Assurance Society a Standard Life. Mae asedau'r buddsoddiadau hyn yn cael eu dal ar wahân i'r brif Gronfa a nid ydynt yn cael eu cynnwys yng nhgyfrifon y Gronfa Bensiwn. Mae darparwyr CGY yn sicrhau buddion ychwanegol ar sail cynllun prynu arian ar gyfer yr aelodau hynny sydd yn dewis talu cyfraniadau gwirfoddol ychwanegol. Mae aelodau sy'n cyfrannu yn y trefniannau hyn yn derbyn datganiad blynyddol hyd at 31 Mawrth sy'n cadarnhau'r cyfanswm sy'n cael ei ddal yn eu cyfrif ynghyd â'r symudiadau yn ystod y flwyddyn.

Dangosir gwerth y cronfeydd yma ar 31 Mawrth 2007 isod:

	Clerical Medical	Equitable Life	Standard Life	Cyfanswm CGY
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth y Gronfa ar 31Mawrth 2006	1,654	645	234	2,533
Cyfraniadau Dderbyniwyd	251	0	15	266
Llog/Newid yng Ngwerth y Farchnad	131	18	20	169
Elw o ddiddymu statws cilyddol	-	-	11	11
Gwerth Trosglwyddo	59	-	-	59
Premiwm Yswyriant Bywyd	(1)	0	-	(1)
Budd-dal Ymddeol	(180)	(43)	(72)	(295)
Ymadawiadau	(88)	(28)	-	(116)
Gwerth y Gronfa ar 31 Mawrth 2007	**1,826**	**592**	**208**	**2,626**

NODYN 15 – PARTION CYSYLLTIEDIG

Yn ystod y flwyddyn talodd Cronfa Bensiwn Gwynedd gostau gweinyddol o £734,730 i Gyngor Gwynedd (gweler Nodyn 9 Costau Gweinyddol).

Mae gan Cronfa Bensiwn Gwynedd dri chyfrif banc sy'n cael eu dal fel rhan o Grwp o Gyfrifon Banc Cyngor Gwynedd. Mae'r arian dros ben sy'n cael ei ddal yn y Grwp o Gyfrifon Banc yn cael ei fuddsoddi yn ddyddiol. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, mae Cyngor Gwynedd yn talu llog i'r Gronfa Bensiwn, sy'n seiliedig ar falansau dyddiol y Gronfa yn ystod y flwyddyn. Yn 2006/07, derbyniodd y Gronfa log o £175,177 gan Gyngor Gwynedd.

Mae saith o aelodau'r Pwyllgor Pensiynau wedi datgan diddordeb mewn cyrff sy'n ymdrin â'r Gronfa. Mae dau Brif Swyddog hefyd wedi datgan diddordeb mewn cyrff sy'n ymdrin â'r Gronfa.

NODYN 16 – DATGANIAD O EGWYDDORION BUDDSODDI

Yn Nhachwedd 2004, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd Ddatganiad o Egwyddorion Buddsoddi diwygiedig fel a'i gymeradwywyd gan y Pwyllgor Pensiynau. Gellir cael copi ohono drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617.

NODYN 17 – DATGANIAD STRATEGAETH CYLLIDO

Yn Chwefror 2005, cyhoeddodd Cyngor Gwynedd Ddatganiad o Strategaeth Cyllido, fel a'i gymeradwywyd gan y Pwyllgor Pensiynau. Gellir cael copi ohono drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617.

NODYN 18 - ADRODDIAD BLYNYDDOL Y GRONFA BENSIWN AM 2006/07.

Mae adroddiad manwl ychwanegol yn cael ei baratoi ynglyn â'r Gronfa Bensiwn. Gellir cael copi drwy gysylltu â Mrs Marina Parry Owen ar 01286 679617.

ADRODDIAD YR ARCHWILWYR ANNIBYNNOL I AELODAU CYNGOR GWYNEDD

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifo a chyfrifon cronfa pensiwn Cyngor Gwynedd am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2007 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r datganiadau cyfrifo yn cynnwys y Cyfrif o Incwm a Gwariant, y Datganiad o Symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor, y Datganiad o Gyfanswm yr Enillion a Cholledion Cydnabyddedig, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, y Cyfrif Refeniw a Gwariant Tai, y Datganiad o Symudiad ar Falans Cyfrif Refeniw Tai a'r nodiadau cysylltiedig. Mae cyfrifon y gronfa pensiwn yn cynnwys Cyfrif y Gronfa, y Datganiad o Asedau Net a'r nodiadau cysylltiedig. Paratowyd y datganiadau cyfrifo a chyfrifon y gronfa pensiwn o dan y polisïau cadw cyfrifon a amlinellir yn y datganiad o gyfrifon.

Gwneir yr adroddiad hwn i Cyngor Gwynedd yn unig yn unol â Rhan 2 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 ac nid at unrhyw bwrpas arall, fel y'i nodir ym mharagraff 42 y Datganiad o Gyfrifoldebau Archwilwyr ac Arolygwyr Penodedig, a Chyrff a Archwilir ac a Arolygir (2005) a baratowyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Priod gyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid ac Archwilwyr

Esbonnir cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid am baratoi'r Datganiad o Gyfrifon, gan gynnwys cyfrifon cronfa pensiwn, yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddio perthnasol ac â'r Datganiad o'r Arferion a Argymhellir ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2006 yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad o Gyfrifon.

Fy nghyfrifoldeb yw archwilio'r datganiadau cyfrifo yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoleiddio perthnasol ac Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU ac Iwerddon).

Rwyf yn adrodd fy marn ynghylch a yw'r datganiadau cyfrifo a chyfrifon y gronfa pensiwn yn cyflwyno mewn modd teg, yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheoleiddio a'r Datganiad o'r Arferion a Argymhellir ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2006:

- sefyllfa ariannol y Cyngor a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn;
- trafodion ariannol ei gronfa pensiwn yn ystod y flwyddyn a swm a rheolaeth asedau a rhwymedigaethau'r gronfa, ac eithrio rhwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun.

Rwyf yn adolygu a yw'r Datganiad o Reolaeth Fewnol yn adlewyrchu cydymffurfio ag arweiniad CIPFA "Y Datganiad Rheolaeth Fewnol mewn Llywodraeth Leol: Rheolau Cyfrifo ac Archwilio 2003" a gyhoeddwyd 2 Ebrill 2004. Rwyf yn adrodd os nad yw'n cydymffurfio ag arferion cywir a nodir gan CIPFA neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall rwyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad o'r cyfrifon. Nid oes gofyn imi ystyried, ac nid wyf wedi ystyried, a yw'r datganiad o reolaeth fewnol yn ymdrin â phob risg a rheolaeth. Ac nid oes gofyn i mi ffurfio barn ar effeithiolrwydd gweithdrefnau llywodraethu corfforaethol y Cyngor nag ar ei weithdrefnau risg a rheoli.

Byddaf yn darllen gwybodaeth arall a gyhoeddwyd gyda'r datganiadau cyfrifo, ac yn ystyried a yw'n gyson â'r datganiadau cyfrifo a archwiliwyd. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y Rhagair Esboniadol yn unig. Byddaf yn ystyried y goblygiadau i'm hadroddiad os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau ymddangosiadol neu anghysondebau perthnasol yn y datganiadau cyfrifo. Nid yw fy nghyfrifoldebau yn cwmpasu unrhyw wybodaeth arall.

Sail y farn archwilio

Cynhaliwyd yr archwiliad gennyf yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, y Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU ac Iwerddon) a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys ystyried, ar sail prawf, tystiolaeth sy'n berthnasol i'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifo. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a barnau arwyddocaol a wneir gan y Cyngor wrth baratoi'r datganiadau cyfrifo, ac a yw'r polisïau cyfrifo'n briodol i amgylchiadau'r Cyngor, yn cael eu cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Gwneuthum gynllunio a pherfformio'r archwiliad er mwyn cael yr holl wybodaeth ac esboniadau rwyf yn ystyried eu bod yn angenrheidiol er mwyn darparu digon o dystiolaeth imi i roi sicrwydd digonol bod y datganiadau cyfrifo'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed iddynt gael eu hachosi gan dwyll neu gan afreoleidd-dra neu gan gamgymeriad arall. Wrth ffurfio fy marn bu imi hefyd werthuso digonolrwydd cyffredinol y modd y cyflwynwyd gwybodaeth yn y datganiadau cyfrifo.

Barn

Fel y nodais yn fy adroddiad dyddiedig 27 Medi 2007, yn fy marn:

- Roedd y datganiadau cyfrifo'n cyflwyno mewn modd teg, yn unol â gofynion cyfreithiol a rheoleiddio perthnasol a'r Datganiad o'r Arferion a Argymhellir ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2006, sefyllfa ariannol yr Cyngor Gwynedd ar 31 Mawrth 2007 a'i incwm a gwariant am y flwyddyn a ddaeth i ben ar y dyddiad hwnnw;
- Mae cyfrifon y gronfa pensiwn yn cyflwyno mewn modd teg, yn unol â'r Datganiad o'r Arferion a Argymhellir ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2006, drafodion ariannol y Gronfa Pensiwn yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2007, a swm a rheolaeth asedau a rhwymedigaethau'r gronfa ac eithrio rhwymedigaethau i dalu pensiynau a buddion ar ôl diwedd blwyddyn y cynllun.

Tystysgrif

Yn fy Adroddiad dyddiedig 27 Medi 2007, fe esboniais nad oedd modd cwblhau'r archwiliad yn ffurfiol a rhoi tystysgrif archwilio hyd y bydd ymholiadau yn codi o fater a godwyd gan aelod o'r cyhoedd, wedi'u cwblhau'n ffurfiol. Cwblhawyd yr ymholiadau erbyn hyn.

Ardystiad fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Cyngor Gwynedd yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a gyhoeddwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol.

Cafodd fy nghasgliad ar drefniadau Cyngor Gwynedd ar gyfer sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau am y flwyddyn a ddaeth ben ar 31 Mawrth 2007 ei adrodd ar wahân yr Llythyr Blynyddol y Rheolwr Perthynas.

Archwilydd Apwyntiedig: Anthony Barrett

Cyfeiriad: Swyddfa Archwilio Cymru
Uned 4
Evolution
Pentref Busnes Lakeside
Parc Dewi Sant
Ewloe
CH5 3XP

Arwyddwyd: **Dyddiad:**

1. Cyfrifoldeb Pennaeth Cefnogaeth Gofal Cwsmer yw cynhaliaeth a chywirdeb gwefan Cyngor Gwynedd; nid yw'r gwaith sydd yn cael ei wneud gan yr archwilwyr yn rhoi ystyriaeth i'r materion yma, ac felly, nid yw'r archwilwyr yn derbyn cyfrifoldeb am unrhyw newidiadau a all fod wedi digwydd i'r datganiad o'r cyfrifon ers iddynt gael eu cyflwyno yn wreiddiol ar y wefan.

2. Gall deddfwriaeth yn y Deyrnas Unedig sydd yn llywodraethu paratoi a lledaenu datganiadau ariannol fod yn wahanol i ddeddfwriaethau mewn awdurdodaethau eraill.

CYFRIF INCWM A GWARIANT 2006/07 — ATODIAD A

DADANSODDIAD GWARIANT AR WASANAETHAU

	Cyfanswm Gwariant £'000	Cyfanswm Incwm £'000	Gwariant Net £'000
Diwylliant a Gwasanaethau Cysylltiedig			
Rhaniad Gwasanaeth			
Diwylliant a Threftadaeth	1,703	(375)	1,328
Hamdden a Chwaraeon	8,934	(4,141)	4,793
Meysydd Agored	1,691	(341)	1,350
Twristiaeth	883	(308)	575
Llyfrgelloedd	2,037	(119)	1,918
	15,248	(5,284)	9,964
Gwasanaethau Amgylcheddol			
Rhaniad Gwasanaeth			
Mynwentydd, Amlosgfeydd a Marwdai	795	(485)	310
Amddiffyn yr Arfordir	516	(123)	393
Iechyd Amgylchedd	3,252	(513)	2,739
Diogelwch Cymunedol (Lleihau Troseddau)	932	(417)	515
Diogelwch Cymunedol (Gwasanaethau Diogelwch)	0	0	0
Gwarchod rhag llifogydd a thraenio tiroedd	146	(16)	130
Gwasanaethau Amaethyddol a Physgodfeydd	83	(171)	(88)
Safonau Masnach	1,069	(197)	872
Glanhau Strydoedd (nad yw'n daladwy gan Briffyrdd)	2,429	41	2,470
Casglu gwastraff	6,298	(867)	5,431
Gwaredu gwastraff	4,751	(2,693)	2,058
	20,271	(5,441)	14,830
Cynllunio a Datblygu			
Rhaniad Gwasanaeth			
Rheolaeth Adeiladu	985	(503)	482
Rheolaeth Datblygu	1,599	(737)	862
Polisi Cynllunio	203	0	203
Mentrau Amgylcheddol	1,327	(439)	888
Datblygu'r Economi	4,031	(1,532)	2,499
Datblygiadau Cymunedol	1,123	(643)	480
	9,268	(3,854)	5,414
Addysg			
Rhaniad Gwasanaeth			
Ysgolion Meithrin	0	0	0
Ysgolion Cynradd	42,255	(3,665)	38,590
Ysgolion Uwchradd	41,620	(7,319)	34,301
Ysgolion Arbennig	3,593	(1,064)	2,529
Ariannu heb fod yn Ysgolion	4,366	(1,378)	2,988
	91,834	(13,426)	78,408
Priffyrdd, Ffyrdd a Thrafnidiaeth			
Rhaniad Gwasanaeth			
Cynllunio, Polisi a Strategaeth Trafnidiaeth	1,556	(763)	793
Priffyrdd/ Ffyrdd (Strwythurol)	5,760	(40)	5,720
Adeiladu (costau refeniw ffyrdd a pontydd)	1,422	(634)	788
Priffyrdd / Ffyrdd (arferol)	3,260	(16)	3,244
Goleuo Strydoedd	1,542	(2)	1,540
Cynnal Gaeaf	1,061	0	1,061

Rheolaeth Traffig a Diogelwch Ffyrdd	943	(243)	700
Gwasanaethau Parcio	862	(1,359)	(497)
Trafnidiaeth Cyhoeddus	4,607	(2,878)	1,729
Meysydd Awyr, Porthladdoedd a Tollau	0	0	0
	21,013	(5,935)	15,078

Gwasanaethau Tai (Cronfa'r Cyngor)

Rhaniad Gwasanaeth			
Strategaeth Tai	305	0	305
Adnewyddu Tai'r Sector Breifat	4,720	(3,836)	884
Di gartrefedd	1,565	(501)	1,064
Taliadau Budd-daliadau Tai	19,872	(20,158)	(286)
Gweinyddu Budd-daliadau Tai	863	(969)	(106)
Cyfraniad i'r Cyfrif Refeniw Tai am eitemau a rennir gan yr holl gymuned	0	0	0
Eiddo arall y Cyngor	6	0	6
Cefnogi Pobl	4,574	(4,181)	393
Gwasanaethau Lles Eraill	0	(26)	(26)
	31,905	(29,671)	2,234

Gwasanaethau Cymdeithasol

Rhaniad Gwasanaeth			
Strategaeth Gwasanaeth - Plant	106	0	106
Gwasanaethau Plant - Comisiynu a Gwasanaethau Cymdeithasol	4,812	(2,277)	2,535
Plant mewn Gofal	6,085	(73)	6,012
Gwasanaethau Cefnogaeth i Deuluoedd	421	(176)	245
Cyfiawnder Ieuenctid	753	(546)	207
Ymchwilwyr Noddfa (Asylum Seekers)	0	0	0
Gwasanaethau eraill i blant a theuluoedd	2,068	(181)	1,887
Strategaeth Gwasanaeth - Pobl Hyn	396	0	396
Pobl Hyn (65 oed a throsodd) yn cynnwys rhai â salwch meddwl	29,094	(9,720)	19,374
Oedolion o dan 65 oed gydag anabledd corfforol neu amhariad synhwyraidd	3,502	(383)	3,119
Oedolion o dan 65 oed gydag anableddau dysgu	11,475	(2,431)	9,044
Oedolion o dan 65 oed gydag anghenion iechyd meddwl	3,521	(1,045)	2,476
Gwasanaethau eraill i oedolion	837	(392)	445
Cyflogaeth cefnogol (yn cynnwys cyflogaeth gwarchod)	5	0	5
	63,075	(17,224)	45,851

Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd

Rhaniad Gwasanaeth			
Casglu Trethi Lleol	8,985	(7,456)	1,529
Cofrestru Genedigaethau, Marwolaethau a Phriodasau	402	(160)	242
Etholiadau	167	(55)	112
Cynllunio Argyfwng	135	(100)	35
Pridiannau Tir	260	(278)	(18)
Grantiau Cyffredinol,Cyfraniadau a Rhoddion	0	0	0
	9,949	(8,049)	1,900

Gwasanaethau Llysoedd

Rhaniad Gwasanaeth			
Gwasanaethau'r Crwner	386	(142)	244
Gwasanaethau Llys Eraill	0	0	0
	386	(142)	244

Costau Corfforaethol a Democrataidd Craidd

Rhaniad Gwasanaeth			
Rheolaeth a Chynrychiolaeth Democrataidd	2,554	(21)	2,533
Rheolaeth Gorfforaethol	6,631	(7,206)	(575)
	9,185	(7,227)	1,958

Costau Heb eu Dosrannu

Rhaniad Gwasanaeth			
Costau Heb eu Dosrannu	71	0	71
	71	0	71
Eitemau Eithriadol	4,170		4,170
	4,170	0	4,170
COST NET GWASANAETHAU CRONFA'R CYNGOR	276,375	(96,253)	180,122

Tai (Cyfrif Refeniw Tai)

Incwm Cyfrif Refeniw Tai			
Rhaniad Gwasanaeth			
Rhenti Tai (gros)	0	(16,650)	(16,650)
Rhenti eraill (gros)	0	(410)	(410)
Taliadau am wresogi	0	(88)	(88)
Taliadau gan brydleswyr am wasanaethau a chyfleusterau	0	0	0
Taliadau eraill am wasanaethau a chyfleusterau	0	(54)	(54)
Cyfraniadau at wariant	0	0	0
Sybsidi Cyfrif Refeniw Tai	0	0	0
Symiau wedi eu cyfeirio gan y Cynulliad Cenedlaethol sy'n incwm yn unol â "UK GAAP"	0	0	0
	0	(17,202)	(17,202)
Gwariant Cyfrif Refeniw Tai			
Cynnal a Chadw	6,929	0	6,929
Goruchwylio a Rheolaeth	2,628	(32)	2,596
Gwasanethau Arbennig	355	0	355
Rhenti, Trethi a thaliadau eraill	186	0	186
Trosglwyddiad Cyfyngiad Sybsidi i Gronfa'r Cyngor	48	0	48
Trosglwyddiad Mesurau Trosiannol i Gronfa'r Cyngor	0	0	0
Trosglwyddiad o'r Gweddill Tebygol i'r Trysorlys	5,399	0	5,399
Cynnydd mewn darpariaeth ar gyfer dyledion drwg	85	0	85
Dibrisiant ac Amhariad Asedau Sefydlog	6,205	(210)	5,995
Amorteiddiad Taliadau Gohiriedig ac Asedau Ansefydlog	0	0	0
Cost Rheoli Dyled	0	0	0
Symiau wedi eu cyfeirio gan y Cynulliad Cenedlaethol sy'n incwm yn unol â "UK GAAP"	0	0	0
	21,835	(242)	21,593
Cost Net Gwasanaethau CRT sy'n gynwysiedig yng Nghyfrif Incwm a Gwariant yr awdurdod gyfan	21,835	(17,444)	4,391
COST NET GWASANAETHAU	298,210	(113,697)	184,513